Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm Yolunda

Haftalık Siyasi Gazete

Gerçek

SAYI 171
12 MAYIS 1980
PAZARTESİ
15 LİRA

ABD ve NATO'nun yeni dayatmalarına hayır!

ABD üslerini denetlemeye «bilgimiz yetmiyor» muş!

- **Türkiye'deki ABD üslerini ziyaret eden senato grubunda yer alan Suphi Karaman, «bizim teknolojik bilgimiz bu üsleri denetlemeye kâfi gelmez,» dedi.**
- **Savunma İşbirliği Anlaşmasında Türkiye'deki ABD üslerinin Türk hükümetince denetleneceği ve elde edilen «casusluk bilgilerinin» paylaştırılacağı belirtilmektedir!**

Sovyetler Birliği'ne sosyalist ülkelere, ve Ortadoğu'daki ilerici halk hareketlerine karşı Türkiye'de bulunan ABD üslerini kim, nasıl denetliyecek? Savunma İşbirliği Anlaşması (SİA) ile getirilen hükümlere göre, bu üslerin faaliyetlerini Türk hükümeti «denetliyecek»! Nasıl denetliyeceği anlaşıldı! Bu konuda yetkili bir

Devamı s. 7, sü. 3'de

- **NATO Dışişleri ve Savunma Bakanları toplantısı, gündemine özellikle «ittifakın tereddüt uyandıran Güney Kanadını» alırken, Türkiye'ye yeni zorlamalarda bulunmayı amaçlamıştır.**
- **İran'a karşı bir politikayı benimsemesi ve ABD'ye harekât kolaylıkları sağlaması için Türkiye'den istenen ödünler, Savunma İşbirliği Anlaşması hükümlerine tekabül etmektedir.**
- **SİA'nin meclislerde engellenmesi ve geri çevrilmesi için, tüm ilerici parlamenterler güçlerini ortaya koymalı, halk muhalefetiyle birlikte davranmalıdırlar.**

Demirel iktidarı, oldukça yoğun zorlamalardan sonra Savunma İşbirliği Anlaşması metnini, onaylanmak üzere Meclis'e getirdi. ABD yönetimi Demirel'den anlaşmayı bir an önce onaylatmasını istiyor. Çünkü ABD, ortadoğu'da yeni provokasyonların hazırlığı içinde bulunuyor. Bunların başarısı için Türkiye'den sağladığı üs kolaylıkları önemli rol oynayacak.

Bu hafta yapılmakta olan

Devamı s. 7, sü. 7'de

Yeni «Niyet Mektubu»na göre
Devalüasyon geliyor

- **Türkiye niyet mektubunun içeriği üzerinde anlaşma sağlandığı anda yüzde 20 dolaylarında bir devalüasyon yapacak.**
- **Niyet mektubunda banka faiz hadlerinin serbest bırakılacağı, dış ticaret işlemlerinin liberalleştirileceği de taahhüt ediliyor.**

Türkiye ile Uluslararası Para Fonu arasındaki ilişkileri düzenleyen, Türkiye'nin İMF'ye taahhütlerini belirleyen Niyet Mektubu'nun taslağı hazırlanarak DPT Müsteşarı Turgut Özal tarafından Washington'a götürüldü.

Yeni niyet mektubu Türkiye'nin yüzde 20 civarında bir devalüasyon yapacağını belirliyor. Bu işlem niyet mektubu üzerindeki tartışmalar bitip, kesinlik sağladıktan sonra yapılacak. Asıl önemlisi TL'nin değerinin belirlenmesinde «paralel piyasa» uygulamasına geçileceğinin belirlenmesi. Bunun Türkçesi şu: Lira'nın değeri dalgalanma-

Devamı s. 7, sü. 5'de

YENİ «NİYET MEKTUBU» VE
Bankerlerle Bankaların savaşı

- **Washingtona götürülen yeni Niyet Mektubu taslağında banka faizlerinin serbest bırakılması öngörülüyor. Böylece «Bankerlerin» yüksek faizleriyle bankaların yarışması mümkün olacak.**

YAZISI 7. SAYFADA

CHP kendi il başkanlarına bile sahip çıkmıyor

- **Milyonlarca CHP seçmeni ve taraftarı, çözümün tüm demokrasi güçlerinin birleşmesinde ve faşist saldırganlığa karşı ortak mücadelesinde görürken Ecevit yönetici takımı «itidal ve soğukkanlılık» adı altında «hareketsizliği» ve «tepkisizliği» öğütlemeye devam ediyor.**

MHP'nin güdümündeki cani sürüleri kâh «polis kılığında» kapı çalarak, kâh ad-

Devamı s. 7, sü. 3'de

Yusufoğlu'nun Üstündağ'a telgrafı

CHP Kayseri İl Başkanı Mustafa Kulkuloğlu'nun faşistler tarafından katledilmesi üzerine TSİP Genel Sekreteri Yalçın Yusufoğlu'nun CHP Genel Sekreteri Mustafa Üstündağ'a gönderdiği telgrafı yayınlıyoruz:

«Sayın Mustafa Üstündağ
CHP Genel Sekreteri

Partinizin Adana il başkanı Ahmet Albay'dan sonra, Kayseri il başkanı Mustafa Kulkuloğlu'nun da faşist cinayet çeteleri tarafından öldürülmesi Cumhuriyet Halk Partisine ve genel olarak demokrasiye yapılmış yeni bir saldırıdır.

İyiden, güzelden, doğrudan yana herşeye düşman olan gizli-açık faşist odaklar saldırganlığı iyice arttırmışlardır. Bana sağcılar adam öldürüyor dedirtemezsi-

Devamı s. 7, sü. 3'de

On binlerce işçi grevleri başarıyla sürdürüyor

- **Çerkezköy'de kurulu Jakarteks işvereni Tekstil İşverenleri Sendikası'ndan ayrılarak TEKSTİL Sendikası ile toplu sözleşme imzaladı**

Değişik işkollarında onbinlerce işçi grevi başarıyla sürdürüyor. TEKSTİL Sendikası'na üye onbinlerce işçinin 21 Şubat tarihinde başlayan grevleri kararlılıkla sürerken, bir işyeri daha Tekstil İşverenleri Sendikasından ayrılarak TEKSTİL ile toplu sözleşme imzaladı.

Çerkezköy'de kurulu 400 kadar işçinin çalıştığı Jakarteks Mensucat Sanayi işyerinde imzalanan sözleşme ile 1. yıl içinde 270, 2. yıl için 290 lira ücret zammı kabul edildi. Teksif'in imzaladığı sözleşmede her iki yıl i-

Devamı s. 7, sü. 5'de

TSİP: «Kapatılması gereken parti MHP'dir»

- **TSİP MYK üyesi Ali Kar TEP'in kapatılması üzerine verdiği demeçte, «Türkiye'de temel özgürlükleri, emekçilerin çıkarlarını ve ulusal demokratik haklarını savunan siyasal bir kuruluşun kapatılması ya da böyle uygulamalara cevaz veren yasaların yürürlükte olması demokratik hukuk ilkeleriyle bağdaşmaz» dedi.**

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Merkez Yürütme Kurulu üyesi Ali Kar, TEP'in kapatılması nedeniyle verdiği demeçte, «demokrasiyi ve halk çıkarlarını savunan partilerin kapatılması, bu tür yasaların ya da uygulamaların yürürlükte olması demokratik hukuk ilkeleriyle bağdaşmaz» demiştir.

Anayasa'nın 57 ci, Siyasal Partiler Kanununun 89 cu maddesinin İnsan Hakları Evrensel Bildirgesine, Roma Sözleşmesine ve Helsinki Bel-

Devamı s. 7, sü. 1'de

Gerçek Durum

Havuç ve Sopa!

OECD çerçevesinde Türkiye'ye verilmesi kararlaştırılan, ama hâlâ «taahhüt» düzeyinde kalan yardımların «fiile» dönüşmesi için bir hayli çabaya gerek var. Yardım vaadeden ülkeler IMF'nin, daha doğrusu ABD'nin ağzına bakmaktadırlar. Türkiye'nin, borç için «güven verici» hale gelip gelmediğine ABD karar vermedikçe, hiç kimse parasını batağa atmak niyetinde görünmüyor.

Demirel ikdidarı ise «yardım, yardım» diye kıvranmaktadır. Ekonomik spazmların dayanılmaz hale vardığı Türkiye'nin bu durumunu Batı'nın ilgiyle izlediğine kuşku yoktur. Onların beklentileri, Türkiye'nin kendi «iç sorunlarından arınması» dır. Ancak bundan sonra Batı, özellikle ABD,NATO'nun güney kanadına eğilecektir.

Asamble'nin Güney Kanada Alt Komisyonu raporlarından «bölgenin en zayıf noktası bugün için Türkiye'dir» diyerek ülkenin askeri bakımdan güçlendirilmesi gereğine işaret ederken, ABD senatosu da, «ittifakın savunma açısından tereddütler yaratan güneydoğu kanadını» tartışmaktadır. Belli ki bu tatrışmalar, içinde bulunduğumuz günlerde Brüksel'deki NATO merkezinde yapılmakta olan «Müttefik Ülkeler Savunma ve Dışişleri Bakanları Toplantı'sına» kadar nüfuz edecektir.

ABD militarizminin çıkarlarını savunmaktan başka bir işlevi olmayan NATO'nun bu toplantısında, ABD'nin ağırlığını koyacağı ve Türkiye'den yeni ödünler isteyeceği anlaşılmaktadır. Bu ödünler tümüyle askeri nitelikli olacaktır ve doğaldır. Çünkü ABD'nin Ortadoğu'ya ve Türkiye'ye dönük hesapları, kısa vadeli askeri plânlara yardım sağlama noktasına yoğunlaşmıştır.

Türkiye'den istenecek olanların başında, gelen Savunma İşbirliği Anlaşması'nı kendi meclislerinde onaylatmasıdır. Anlaşma bu kapsamıyla yürürlüğe girerse, ABD Ortadoğu'daki askeri harekatları için Türkiye'deki üslerini, «danışarak» veya danışmayarak kullanma hakkına kavuşacaktır! Buna ek olarak Türkiye'den istenecek olan, İran'a karşı «düşmanca tutumunu» daha da netleştirmesi ve ABD yaptırımlarına fiilen katılmasıdır. Bütün bunlar «NATO çerçevesinde» yapılacaktır, daha doğrusu ABD çıkarları çerçevesinde yapılmış olacaktır.

Ne var ki Demirel yönetimi, bu ilişkinin içine Türkiye'nin ekonomik yardım ihtiyaçlarını da doldurmak istemektedir. ABD'nin ileri sürdüğü askeri taleplere karşılık Demirel, ekonomik talepler ileri sürmektedir. Bu duruma göre, ABD'nin daha ileri mevziler kazanması için «ekonomik yardım» konusunda cömertleşmesi gerekmektedir.

Bu noktada Pentagon değil İMF'dir işleyen

Devamı s. 7, sü. 7'de

Yazıişleri Müdürümüz Hamit Çaylı gözaltına alındı

İlerici yayın organları bir yandan birbiri ardı sıra yasaklanır veya kısıtlanırken, fikir özgürlüğüne dönük saldırıların bu alanda da yoğunlaşmasına tanık oluyoruz. Hatta uygulamalar o düzeye vardı ki, basına «gizli sansür» diyebileceğimiz türden kısıtlamalar getirilmek, yazılacak ve yazılmayacak şeyler «başkaları tarafından» tesbit edilmek

Devamı s. 7, sü 2'de

gedik

SUÇ VE CEZA!

CHP genel merkezi partili belediye başkanlarına bir genelge gönderip «1 Mayıs törenlerine ve 30 Nisan direnişine katılan işçilerin cezalandırılmalarını» istemiş.

Elini çabuk tutmuş ve işçilerin, yargıçlığından önce davranmış!

Sosyal demokratlığın yüzde 90'ı yavuz hırsızlıktır zaten!

taşı

Tito'dan sonra da güçlenecek olan barıştır

- **Kapitalist dünyanın kışkırtma ve provokasyon planlarına rağmen Yugoslavya halkları, anti-emperyalist, anti-faşist ve anti-kapitalist temel üzerinde birliğini, varlığını ve mücadelesini koruyup yaşatmaya devam edecektir.**

Yugoslav halklarının faşizme ve emperyalizme karşı mücadelesinin önderlerinden ve devlet başkanı Tito'nun ölümü geçtiğimiz haftanın ilgi merkezi oldu. En azılı sosyalizm düşmanları, anti-komünistler Tito'nun ölümüne üzüldüklerini, bu ölümün «hür dünya» adına büyük bir kayıp olduğunu bağırıp durdular.

Özellikle ABD ve NATO'cu mihraklar, Tito'dan sonra Yugoslavya'daki halkların birliğinin bozulacağı yaygarasını yükselttiler. Bu, onların bir umudunu değil, aynı zamanda uzun vadeli planlarını da ele veriyordu.

Ama hiç biri, bu halkların

Devamı s. 7, sü. 4'de

Gözaltındaki sanıklara öldüresiye işkence uygulanıyor

Kars Emniyet Müdürlüğünce tüm ailesi gözaltına alınan ve işkencede öldürülen Oruç Korkmaz'ın cesedi...

YAZISI 8. SAYFADA

Gülçin Çaylıgil: «Yapılmak istenen 12 Mart faşizmi yöntemlerini sürekli kılmaktır»

«Bu dönemde burjuvazi, varolan yasalarla halkın bilinçlenme ve örgütlenmesini engelliyemeyeceğini, sömürü ve baskısını yeterince devam ettiremeyeceğini anlamış ve kendi yasalarını kendisi çiğnemeye başlamıştır. Bu durumun en somut örneği Anayasanın dört kez değiştirilmesiyle temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması ve Anayasaya aykırı pek çok yasa çıkartılmasıdır.»

GÜLÇİN ÇAYLIGİL'LE YAPTIĞIMIZ RÖPORTAJ 3. SAYFAMIZDA

Demirel İktidarına Karşı Demokrasiyi Korumak

Hasan ŞERİF

AP iktidarı I. ve II. MC'lerden farklı nitelikler gösteriyor. Keyfi uygulamaları, kanunsuzlukları, tahrikleri ve gözü kara saldırılarıyla Demirel iktidarı despotluğun en koyusunu uyguluyor. Adeta cinnet getirmiş.

İstanbul Barosu'nun basına açıkladığı belgeler, kolluk kuvvetlerinin suçsuz insanları, salt ilerici oldukları için nasıl da işkenceden geçirdiklerini, öldürdüklerini gösterdi. Kimi mahkumların «madem ki onlar bizi öldürecekler, bari biz kendimizi öldürelim» diyerek açlık grevine durduklarını duyurdu.

Sokakta vurulanlar, karakollarda işkenceden ölenler, kaybolanlar, gece yarısı alıp götürülen ve kurşuna dizilenler, acaba devletin ya da kolluk güçlerinin içine sızmış bazı çılgınların kurbanı mı olmaktadırlar, yoksa doğrudan iktidarın sistemli bir uygulamasının sonuçları mıdırlar?

Bombalı pankart asan bir terörişti yakalayıp «astığın bombayı patlat» diye sıkıştıran kolluk kuvveti mensubunu nasıl tanımlamak gerekir? Her halde bu adamın kendi menfaatleri de, onun bir akıl hastanesine yatırılmasını gerektirir. Ya da, yazı yazanların ellerindeki boya kovalarını onların başına döken ve bu uygulamayı «olayları azaltıyor» diye öven bir emniyet müdürü, karantina altına alınmaya muhtaçtır.

Öte yandan, azılı bir silah kaçakçısıyla düşüp kalkan vali, sorumluluğuna verilmiş koskoca bir ili kan gölüne çevirdiği halde hâlâ koğuşturmaya uğramıyorsa, bir başka vali, 1 Mayıs törenlerine katılmasınlar diye Antakya'nın güney illerinden gelen otobüslerin, il hudutlarından geçerek kuzeye gitmelerini yasakladığı halde «ilgiyi» çekmiyorsa, sorun tek tek görevlilerin işlediği suçlar olma düzeyini aşmış demektir.

Tarsus'ta trafik derdini dile getiren halktan dokuz kişi bir anda «kendi kendini vurup» öldürmüştür. Açıkça «intihar» olmasına rağmen Tarsus ilçesinin hangi il hudutları içinde olduğu «resmi bültenlere» intikal ettirilerek tartışılmıştır. Havaya açılan «ihtar atışlarından» her defasında bir kaç yurttaşımız «etkilenmektedir»!

Bunlar birbirinden bağımsız, dikkatsizliğin ya da ihmalin sonucu ortaya çıkmış «müessif» kazalar olabilir mi?

Olabilir. Her yerde sorumsuzlara veya kaçıklara rastlanabilir. Eğer olayların bir mantığı olmasa...

Ama Ordu ve Sinop valilerine ne demeli? Bunlar, «öğretmenlerin, memurların ve öğrencilerin 1 Mayıs törenlerine katılmalarının yasaklandığı» fetvasını verecek kadar ne yapacaklarını şaşırmış iki kafadar değildirler. Altmış yedi Demirel valisinden sadece ikisidirler!

30 Nisan günü Mersin'in altını üstüne getiren, girdiği her evde rastladığı misafiri der-dest alıp götüren vali! Bu kadar istisna bir araya nasıl gelmişler diye sorulmaz mı?

Her olup biten, Demirel iktidarının sorumluluğu altında olmaktadır demek yetmez. Bütün bunlar iktidar tarafından tezgahlanmıştır ve tezgahlanmaktadır. Yoksa meselesi «bütün deliler devlete boşandılar» diye açıklamak gerekir ki, bu da en azından kulağa hoş gelmiyor!

O halde, altmışyedi valisi, bir o kadar emniyet müdürü ve geniş bir kolluk ağı ile Demirel iktidarı, sistemli bir uygulama içindedir. Kanunlar ve Anayasa, «dümdüz» edilmiştir. Bunun yerini keyfilik almıştır, kanunsuzluk almıştır. Yurttaşın kanunda yazılan hakları kullanılamaz hale gelmiştir. Kullandırılmamaktadır. Can güvenliğini, alışılagelen biçimiyle faşist saldırganlar, yeni olarak da iktidar tehdit etmektedir. Halkın gözünde hiç bir zaman meşru olmamış olan Demirel iktidarı, fazladan olarak Anayasa'nın «dibacesinde» çizili olan meşruyet sınırlarının dışına düşmüştür. Hem de, bu meşrutiyeti Demirel'e ve onun iktidarına karşı «kollama» göreviyle yükümlü olan kolluğun da büyük bir bölümünü yanına alarak!

Brezilya'da polis içindeki bir sağcı örgüt, insanları evinden «resmî kimliği» ile alıyor, zorba kimliği ile işkenceden geçiriyor, cani kimliği ile de kurşuna diziyor. Demek ki Brezilya'da devlet faşisttir ve bu niyetiyle devlet olmaktan çıkarak bir cinayet şebekesine dönüşmüştür.

«Her şey dönüşebilir!» Dönüşmemesi için uyanık olmak yetmez, dirençli olmak lazım. Bunun mücadelesini vermek lazım. Demirel iktidarı neye ve ne zaman dönüşür muammasından çok, bugün neye dönüşmüştür gerçeğine eğilmek gerekiyor. Despotizme dönüşmüştür. Kanunsuzluğu derinleştirmektedir. Cinnet getirmenin eşiğindedir. Vatandaşın «can ve mal güvenliği» emeğin ve emekçinin çalışma ve yaşama güvenliği, insan olmaktan doğan hakları kullanma güvenliği ağır bir tehdit altındadır ve iktidarın tehdidi altındadır.

Demokrasiyi iktidara karşı korumak için bütün yurttaşlar elele vermelidirler.

«KÖYLÜ»!

A. Hamdi KARSU

Ziraat Odaları kongresinde konuşan Demirel köylüleri, kooperatiflere itibar etmemeye çağırdı. «Kollektivizme» karşı olduğunu belirten başbakan «köylüyü devletin atına ve devesine çoban yapmayacaklarını» da sözlerine ekledi.

Demirel'in Ziraat Odaları kongresinde böyle konuşabilmesi, kuşkusuz kongrenin delege bileşimi ile açıklanabilir. Ziraat odalarının yapısı ve bezirgan niteliği bilinmektedir. Bu kuruluş, köylüleri değil de, köylülerin sırtındaki keneleri, feodalizmin ilkel artıklarını örgütlemiştir. Demirel ancak bu topluluğu köylü yerine koyarak konuşabilir. Yoksa, gerçekten üretici köylülerin karşısına çıkıp da, «kooperatiflere üye olmayınız» demek ya da «sizi devletin atına ve devesine çoban yapmayacağız» diye vaadlerde bulunmak kolay değildir.

Kolay değildir çünkü, her ne kadar kapitalizm köylere geç ulaşır, uygarlığın kapitalizm altındaki yaygınlaşması kırları dışarda ve karanlıkta bırakırsa da şimdi köylüler Demirel' in zannettiği kadar «köylü» olmasalar gerektir. Hiç değilse kendi pratiklerinden kooperatiflerin ne demek olduğunu bilmektedirler. Demirel'in, tekellere yaslanarak çizdiği taban fiyat politikasının da farkındadırlar. Kapitalizmin yarattığı «ahmak köylü»nün yerini bunca deneyden sonra, kendi çıkarlarına yönelmiş bilinçli köylünün almış veya alıyor olması gerekir.

Ama Demirel, kapitalizmin şaşkına çevirdiği «ahmak köylü» simgesinin yaşamaya devam ettiğini varsayarak konuşmuştur. Bu nedenle kendi «köylülüğünü» bile unutup kurnazlığa başvurmuştur. Kırlarda yaşıyanların güvencesinin «kollektif» ya da «kooperatif mülkiyet» değil, «özel mülkiyet» olacağını söylemiştir.

Kapitalizm genel olarak kırlardaki feodal mülkiyeti çözerek gelir. Bunu çoğu zaman, yapay bile olsa, bir toprak reformuyla somutlar. Mülkiyet ilişkilerini değiştirmeksizin, toprak mülkiyeti üzerinde yeni düzenlemelere başvurur. Burjuva demokrasisinin gölgesini köylere kadar uzatır. Kırların eski yapısını dağıtan kapitalizm, buradan kendisine taze kan aktarmayı umar. Ve kapitalizm eğer bunları yapmışsa, köylülere, «özgürlüğünüzü bana borçlusunuz» diye seslenme sahtekârlığını kendisine yakıştırır.

Ama, altmış yıldır «toprak reformu yapacağım» dediği halde buna cesaret edemiyen, kırlarda feodalizmi dağıtmak yerine, onunla uzlaşma yolunu seçerek emekçi köylü yığınların kanını emen bir kapitalizmin sözcüsü, yukarıdaki demagojiyi bile kullanma hakkına sahip değildir. Eğer buna cüret ederse, sahtekârlığı ve ikiyüzlülüğü kolayca açığa çıkar. Türkiye'de kır emekçilerine toprağın özel mülkiyetini «güvence» olarak göstermeye kalkışmak, onları tam anlamıyla «köylü» yerine koymak demektir.

Toprak reformundan korktuğuna göre ağa mülkiyetinden, büyük toprak mülkiyetinin korunmasından yanasın demektir. Köylüleri «devletin at ve devesinin çobanlığına» yakıştıramadığına göre de onlara ağa kapısında ırgatlığı reva görmektesin. Kooperatiflere de karşı olduğuna göre sen, gerçekten de kasaba bezirganlarının kongrede boynuna taktıkları «üstün hizmet madalyasına» fazlasıyla lâyıksın demektir!

Kaldı ki, koopretafilere «kollektivizmdir» diyerek karşı çıkan Demirel'in bu yaklaşımı, onun cehaletini değil, kendisinin ve adına konuştuğu kapitalizmin «sıfırı tükettiğine» alamettir!

Ve de treni kaçırmışlardır. Kaçırdıkları şundan belli ki, köylüler «kollektivizm» denilen kooperatifleri daha ilk görüşte seviyorlar. Bu adımı atmaktan korkmuyorlar. Türkiye'de bugün, şu ya da bu nitelikte ama ortak özelliği «kooperatif» olan kuruluşlarda sekiz milyona yakın üye var.

İşte bu birikim demokratik bir güç olarak sahneye çıkmaktadır. Karalama ve saldırılara rağmen büyümektedir. Ve bunun doğal sonucu olarak da, «köylülük» imajı yıkılırken yerini, «öfkeli yığınlara» ya da demokratik köylü hareketine terketmektedir. Demirel'in «çalışmak içindir» diye adlandırdığı fabrikaların yanısıra bugün tarlaların da «mücadele için» olduğu daha bir açığa çıkmaktadır.

Bezirgan «topluluğunu «köylü »yerine koyup tükenmişliğin sınırında olmadık canbazlığa başvuran Demirel, lâyık olduğu madalyayı da almıştır!

Kimden aldığını ise, köylülerin asla anlayamayacakları «jestinize teşekkür ederim» cümlesiyle yine kendisi açık etmiştir.

Biz de teşekkür ederiz bu «jeste!»

İŞTE KAPİTALİZM

Yoksulluk Depoya Sığmaz!

Emniyet Sandığı rehin karşılığı borç verir. Yüzde 22 faiz alır. Kimi halısını, kimi karyolasını rehin verir. Aldığı üç beş kuruşla evine ekmek, ayağına pabuç alır. Faiziyle birlikte borcunu ödiyebilirse, halısını, karyolasını geri alır, ödiyemezse arkasından bakakalır!

Zam zam üstüne. Pahalılık dayanılmaz bir hızla büyüyor. Maaşlarda ve ücretlerde artış yok. Geçinmek giderek zorlaşıyor, hattâ imkânsız hale geliyor. Kilimini, yorganını sırtlayan Emniyet Sandığının yolunu tutuyor.

Ama kapitalizm bu ya. Sömürü düzeni bu ya. Bir avuç patron doymak bilmez bir iştahla sömürüp büyürken, yığınlar biteviye yoksullaşıyor. Emniyet Sandığının, resmi ya da özel rehincilerin kapısına yığılanlar çoğalıyor.

Emniyet Sandığı yetkilileri, artık depolarında rehin mal koyacak yer kalmadığını, bu yüzden borç verme işini durdurduklarını açıkladılar.

Doğrudur. Yoksulluk depoya sığmaz!

TSİP ilçe kongreleri sürüyor

GÜLNAR İLÇE KONGRESİ

26.4.1980 günü Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin Gülnar İlçe Örgütü, olağan kongresini salon toplantısı biçiminde yaptı.

Yeni bir teşkilât olan ilçe örgütünün disiplinli, fedakârca yürüttüğü çalışmaların semeresini toplantıda görmek mümkündü.

Kongre salonunda ve dışarda yüzlerce kişinin ilgi ile izlediği toplantıda, TSİP Adana İl Başkanı Haydar Üstün bir konuşma yaptı. Üstün, konuşmasında: Dünyanın sahne olduğu güncel gelişmeleri ülkemizin içinde bulunduğu çıkmazları ve nedenlerini; sosyalistlere ve diğer demokrasi güçlerine düşen önemli görevleri serdi.

Kır emekçilerinin sorunlarına çözüm yolunun, siyasi plânda TSİP'i; Ekonomik-Demokratik plânda Demokratik Halk Kooperatifçiliği ve Emekçi Köylü Birliği'ni hedef gösterdi.

Yığınsal bir etkinlik olarak gerçekleştirilen toplantı, okunan devrimci şiirlerle sona erdi.

MUT İLÇE KONGRESİ

27.4.1980 günü de Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin Mut olağan kongresi yapıldı. Mut'un Meydan mahallesinde kahve toplantısı biçiminde yapılan kongre, emekçiler tarafından ilgi ile izlendi.

Kongreyi yaptırmamak için polisten polise koşan CHP ilçe yönetim kurulu üyesi İsmail Yıldırım'ın «demokratlığı» emekçiler tarafından ibretle izlendi.

Artık Mut ilçesinde de TSİP'in maddi varlığının korkulu rüya haline gelmiş olduğu TSİP'in gelişmesinin CHP'yi de ürküttüğü, emekçilerin gerçek umutlarını kavramaya başladıkları gözlendi.

Kongrede, TSİP Adana İl Başkanı Haydar Üstün'ün, Türkiye Ekonomisinin çıkmazlarını, tırmanan faşist gericiliğin maddi temellerini CHP'nin neden «umut» olmadığını; sosyalistlere ve diğer demokrasi güçlerine düşen önemli görevleri sergiliyen konuşması ilegi ile izlendi.

Tektaş Ağaoğlu — Bakış

Kadayıfın Altı Erbakan ve Partisi İçin de Kızarıyor

MSP Genel Başkanı Necmettin Erbakan Adalet Partisini «fena» hırpalıyor. Meclis kürsüsünden, televizyon ekranınadn, basın toplantılarından AP ve S. Demirel'e karşı yaman yeller estiriyor. Afganistan'a «asker yollama» gibi açık demagojik çıkışlar dışında, kimi önemli konularda can alıcı noktalara da değiniyor. «Batı Kulüp» dediği emperyalizme bağımlılıkla iç sömürünün nasıl birlikte gittiğini ve her ikisinin birlikte ne denli bir tahakküm, baskı, zulüm uygulamasını içerdiğini kitleler önünde altını çize çize ortaya koyuyor.

MSP Genel Başkanının böyle bir tavrı giderek daha da ısrarla ve şevkle sürdürmesinin altında partisi adına siyasi hesaplar yattığı şüphesizdir. Ne var ki, eleştirilerini yönelttiği noktaların büyük bir kısmı kitlelerin bizzat yaşadığı gerçeklerden kaynaklanmaktadır ve kim ne derse desin Erbakan bu gerçeklerin üzerine cesaretle ve açık bir dille gitmektedir.

Söyledikleri kitlelerde yankı uyandırıyorsa, bu, kimi burjuva basın çevrelerinin göstermek istedikleri gibi, «kadayıfın altı» vb. deyimlerin amiyane cazibesinden değil, yaşanan gerçekliği çarpıcı bir biçimde yansıtmasındandır. Basın toplantısına beş zeytin tanesiyle çıkagelmek belki biraz acayip, «hafif» ya da «tulûat»çı görünebilir, ama mahalle bakkalından iki yüz gram zeytin alan ev kadınının zeytinin tanesine 75 kuruş ödediği gerçeğini değiştirmez! Demirel azınlık hükümetinin «ekonomiyi kurtarma» adına yaptıklarını «tek çare» olarak göstermek için yırtınan geniş bir kesim sağ basının Edbakan'ın tulûatçı yanını dillerine dolamalarının nedeni de bundan duydukları öfke ve çaresizliktir.

Gelgelelim, azınlık iktidarının emperyalist güçlere el açma ve kul köle olma, iç sömürü ve soygun, demokrasi düşmanlığı ve zulüm çizgisine MSP Genel Başkanının ve partisinin yönelttiği eleştirilerin keskinliği böyle bir iktidarın başa geçmesine ve bunca zamandır başta kalmasına doğrudan alet olmasının sorumluluğunu kitlelerin dikkatinden kaçırmaya yetmiyor ve yetmiyecektir. Halka «daha çok ezilesiniz ki kurtuluşun nerde olduğunu anlayasınız diye, sizi ezilmeye mahkûm ettik, şimdi de yeterince ezilip ezilmediğinizi araştırıyoruz» demekte sahiden bir acayiplik ve hafiflik yok mu?

Erbakan parlamento platformunda hüner göstermeye, cambazlığa bayılıyor. Kendini «anahtar» mevkiinde görme ataklığıyla her konuda ileri geri çıkışlar yapmayı partisi adına kazanç sayıyor. Ama o parlamento platformunda ince cambaz numaralarıyla göz alırken, «Dur bakalım kadayıfın altı kızarmış mı kızarmamış mı?» diye âdeta dalgasını geçerken, millet başa geçmesine ve başta kalmasına onun alet olduğu azınlık iktidarının yarattığı cehennemde yanıyor. Ve yandıkça da, MSP anahtarının bugüne dek hangi kapıları kimlere açtığını daha iyi görüp anlıyor.

Gerçek kurtuluşu getirmeyeceği bilinen bir iktidarı daha gerici güçlere ve daha vahim ihtimallere karşı sınırlı kazanımlar için geçici olarak desteklemek bir şeydir, Erbakan'ın ve partisinin yaptığı gibi halkı, «gerçek kurtuluş»u anlasın diye, dışa bağımlılık, sömürü ve zulüm güçlerine çalışan bir iktidarın tasallutuna mahkûm etmek bambaşka bir şeydir. Aradaki farkı, bu iktidar altında ezilen kitleler kendi yaşamlarında bizzat görüyor ve uğradıkları tasallutun sorumluluğundan MSP'ye düşen payı şimdiden biçiyorlar.

Kadayıfın altı Erbakan ve partisi için de kızarıyor!

Erbakan ve Partisinin daha hâlâ göremediği budur.

Okurlardan

Gazinocular Seçseydi

25. Eurovision Şarkı Yarışması'nda «temsilcimiz» Ajda Pekkan 15. geldi. Burjuva basınının bunca abartmasına, milyonlarca lira harcanıp tanıtıcı filmler yapılmasına ve Ajda'nın uluslararası süksesinden yararlanarak Avrupa televizyonlarından kendi reklâmını gerçekten bu işin profesyonelliğine yaraşır bir ustalıkla yapmasına rağmen 15. sıradan ileri gidemedik.

Bu doğal sonuçtur ve denebilir ki başarılı da bir sonuçtur. Doğal sonuçtur, çünkü bizim ne müziğimiz ne sporumuz, ne ekonomimiz ve ne de demokrasimiz Avrupa ile boy ölçüşecek düzeye gelmemiştir. Kapitalist ilişkilerin son derece karışık ve çok yönlü çıkar zincirleri ile bir birine bağladığı Avrupa ülkeleri arasında bizim gireceğimiz bir yarışmada bu çıkar ilişkilerinin üstüne çıkıp final puanı toplamamız hiç bir zaman mümkün değildir.

Ajda şanslıdır çünkü yarışmaya katılanların tümü gelişmiş kapitalist ülke şarkıcıları olabilirdi ve kendisini 23 puanla 15. dereceye şişiren Fas'ın 12 puanını da alamıyabilirdi.

Gerisinde dört ülke bıraktığı için de başarılıdır çünkü sonuncu da gelebilirdi!

Ajda'ya 12 puan veren Fas'la, Fas'a sıfır puan veren Türkiye' nin durumları ilginç. Açığa çıkan bir başka ilginç nokta da jüri üyelerinin şarkıcılara değil ülkelere puan vermiş olmaları. Gerçekten kapitalist sisteme bağlı batının gelişmiş ülkeleri samimi bir davranışla çok yönlü kapitalist ilişkileri olan ülkelere —sonuçta biribirlerine— oy verdiler ve Türkiye'yi de peşlerinde sürüklediler. Türkiye'nin jüri üyelerinden kendi bloklarına oldukça cömert puanlar toplarken Ajda'ya da yarış pistinde puan yerine Lahey sokaklarında Fransızca selâmlar verdiler.

Onların yaptığını Fas da yaptı. Kendisinden güçlü kapitalist ülkelere değil, kendisi gibi az gelişmiş ve kapitalist blok tarafından sömürülen bir ülkeye, Türkiye'ye puan verdi. Ama Fas'ın yaptığını bizimkiler yapamadı.

Daha düne kadar sömürge bir ülke olan Fas Türkiye'ye verdiği 12 puanla bağımsızlık bilincini milyonlarca TV izleyicisi önünde sergilerken bizimkiler, her konuda olduğu gibi bu konuda da bağımlılığımızı dünyaya ilân ettiler. Fas'a esirgenen bir kaç puan bizi sömüren kapitalist ülkelere cömertçe dağıtıldı!

Hiçbir toplumsal değer taşımayan ve özellikle genç insanları özendirerek kendisine yabancılaştıran aranjmanları zevkle dinleyen insan sayısı, bunlardan hoşlanmıyanların yüzde biri bile olamaz. Buna rağmen, bir avuç insanın müzik zevkini tatmin uğruna milyonlarca insanın hiç hoşlanmadığı şeyler için ekran başında zaman harcattırılıyorsa amaç onu zevkle izleyenleri tatminden de öte geleneklerimizi yozlaştırmak ve burjuva «icat»ları kitlelere benimsetmektir Bunu halkımıza yapılan çok yönlü saldırıların biri olarak ele almak ve üstünde önemle durmak gerek.

Burjuva basını ile Radyo ve TV'nin dediği gibi Ajda bizim «temsilcimiz» de değildir. Bizim sanatçılarımız toplumu ileriye doğru götüren, eserlerinde emekçileri ezilmişliğinden, bağımlılığından kurtaracak çıkış yollarını nakış nakış işleyenlerdir. Sömürü düzeninin üstüne şal çekip yoksulluğumuzla alay eden nağmelerle Avrupa pistlerinde göbek atanlar bizim temsilcilerimiz değildir.

Kendi müzik zevki, kendi değer ölçüleri, kendi teknikleri ile sahneye çıkan Avrupa müziğinin yanında Ajda'nın derece alması zaten düşünülemezdi. Bunca gayret kendisini ve temsil ettiği burjuva müzik anlayışını iflâstan kurtaramadı.

Ajda ancak Türkiye gazinocularının jürilik yapacağı bir yarışmada derece alabilir.

Alâattin SÖNMEZ

Gülçin Çaylıgil: «Yapılmak istenen 12 Mart faşizmi yöntemlerini sürekli kılmaktır»

Avukat Gülçin Çaylıgil, gerici egemen güçlerin «Anayasayı geriye doğru değiştirme» kampanyası konusundaki sorularımızı yanıtladı. Çaylıgil'e yönelttiğimiz sorular şunlardı:

1. Son günlerde yoğunlaştırılan Anayasanın geriye doğru değiştirilmesi çabaları, özellikle yargı bağımsızlığı ve iktidarın (yasal ve idari) tasarruflarının yargı yoluyla denetimi müesseselerini hedef olarak seçmiştir. Bu çaba ve niyetler konusundaki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?
2. Anayasa Mahkemesi'nin ve Danıştay'ın yetkilerini aşarak, yasama ve yürütmenin yetkilerini gaspettiği iddiası, gerici çevrelerce sık sık öne sürülmektedir. Sizce böyle bir durum var mıdır?
3. Anayasanın geriye doğru değiştirilmesi çabalarına kimi «hukukçu» ve «bilim adamları» da katılmış bulunuyorlar. Bu konuda gerçek hukukçulara, demokrasiden yana bilim adamlarına düşen görevler nelerdir ve bu görevler bugün ne ölçüde yerine getirilmektedir?

Av. Gülçin Çaylıgil'in gazetemize verdiği cevapları aynen yayınlıyoruz:

1-2) Anayasanın geriye doğru değiştirilmesi çabalarının altında yatan gerçekler şudur:

Ülkemiz 1950'lerden başlayarak emperyalizme bağımlı bir ülke durumuna getirilmiş, dışa bağımlı ekonomik yapı, kaçınılmaz olarak çarpık bir kapitalizmin doğmasına neden olmuştur. Bu sağlıksız ve çarpık kapitalist gelişimin sonucu olarak, iktidarı elinde bulunduran güçler zaman zaman kendi varolan yasalarıyla ülkeyi yönetemez duruma düşmüşler ,sık sık olağanüstü yöntemlere başvurmuşlardır.

1961 Anayasasıyla getirilen temel hak ve özgürlükler ülkemizde kitlelerin bilinçlenmesi ve örgütlenmesini hızla geliştirmiş, bu durum tekelleri ve onların işbirlikçilerinin iktidarlarını sarsmaya başlamıştır. 12 Mart faşizmi döneminde temel amaç, halkın bu devrimci potansiyelini kırmaktı. Bu dönemde tüm demokratik kitle örgütleri, siyasal örgütler baskı altına alındı, giderek çoğu kapatıldı, yöneticileri tutuklandı.

Bu dönemde burjuvazi, varolan yasalarla halkın bilinçlenme ve örgütlenmesini engelleyemiyeceğini, sömürü ve baskısını yeterince devam ettiremeyeceğini anlamış ve kendi yasalarını kendisi çiğnemeye başlamıştır. Bu durumun en somut örneği, başta Anayasanın dört kez değiştirilmesiyle temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması ve Anayasaya aykırı pek çok yasa çıkartılmasıdır.

Bugün istenen de ,devrimci hareketin örgütlenmesini, toparlanmasını engellemek, 12 Mart faşizmi yöntemlerini sürekli kılmaktır. İktidarı elinde tutan güçlerin, bugün tek eksikleri, tam anlamıyla yargı organlarına egemen olamayışlarıdır. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi ve Danıştaydan yakınmakta, bu organların yetkilerini kısmak istemektedirler.

«Bu dönemde burjuvazi, varolan yasalarla halkın bilinçlenme ve örgütlenmesini engelliyemeyeceğini, sömürü ve baskısını yeterince devam ettiremeyeceğini anlamış ve kendi yasalarını kendisi çiğnemeye başlamıştır. Bu durumun en somut örneği Anayasanın dört kez değiştirilmesiyle temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması ve Anayasaya aykırı pek çok yasa çıkartılmasıdır.»

Anayasa Mahkemesi, yasaların Anayasaya uygunluğunu, Danıştay ise idari eylem ve işlemlerin yasalara uygunluğunu denetleyen organlardır. İktidarı elinde bulunduran güçlerin, bugün yetki gaspı olarak nitelendikleri durum, bu yargı organlarının anayasadan kaynaklanan yetkilerini kullanmasıdır. Örneğin, iktidarın partizanca yaptığı keyfi bir atama kararının iptali ya da kendi yararlarına ama Anayasaya aykırı bir yasanın iptali, elbetteki yakınmalarına neden olacak, bu organların yetkisini sınırlandırma yoluna gideceklerdir.

Sanırım ilk iki sorunuzun yanıtını böylece vermiş oluyorum.

3) Anayasanın geriye doğru değiştirilmesi girişimlerini engellemekte, elbetteki hukukçulara da, bilim adamlarına da düşen görevler var. Ancak, sadece bilim adamları ve hukukçular yeterli değil. Tüm demokratik kitle örgütleri, siyasal partiler, işçi kuruluşları, dernekler, meslek odaları barolar, ilerici basın üniversiteler, yazarlar, güvenlik örgütleri v.b. kuruluşlarla birlikte bir savaşım gerekli. Tıpkı DGM'lere karşı savaşımda olduğu gibi. Bugün içinde bulunduğumuz olağanüstü koşullarda bu kuruluşların pek çoğu kapatılmış ya da sindirilmiştir. Bu nedenle bu savaşımın gerektiği gibi yapılamadığı kanısındayım.

Doğrudan...

Hüseyin Hasançebi

Partizan

Tito öldü. Batı, şimdi Yugoslavyanın «akıbeti» tartışıyor. Bu tartışmaya Türkiye'nin de büyük bir hevesle katılıyor olmasını bir kenara kaydetmeli. Batı'nın ne emperyalist dünyanın gözünde Tito, bir «çeteci» idi. Şimdi «büyük devlet adamı» oldu. Ama bir türlü «partizan» olamadı —ki PARTİZANDI—!

Batı Tito'yu bir «umudun», bir de «kuşkunun» üzerine oturtuyor. Umudu, ölümünden sonra Yugoslavya'ya tutunacak «etnik halkalar» bulacağını sanmasıdır. Kuşkusu, Yugoslavya ha'lklarının seçmiş oldukları yolda inat edebilecekleri ihtimalinden doğmaktadır. Ama nedense karnındaki «bloksuzlar» hançerinin sapına yazılan «Tito» adına bir türlü bakamıyor.

Batı'nın Tito'ya bakışı bir bakıma anlaşılabilir ama, ya Türkiye'nin bakışı? «Yugoslavya'nın birliği» ile bu denli ilgilenmek bir «karın ağrısı» olamaz mı? Kesinlikle böyledir.

Yugoslavya, Sırpların, Hırvatların, Slovenlerin gönüllü ve özgürce birliğidir. Bu birlik, faşizme, emperyalizme ve gericiliğe karşı savaştan geçerek oluşmuştur. Partizan hareketlerinin içinde pişmiştir. Halkların kardeşliği ve dayanışması temeli üzerinde şekillenmiş bir birliktir. Yugoslavya'nın birliği. Bu birliği, Tito'nun ölümünden sonra çözülüp dağılacak bir iğreti birlik olarak görenler ve hesaplarını bu umut üzerine bina edenler yanılmaktadırlar. Böylesi birlikler dağılmazlar. Tersine pekişirler ve bütünleşmeye doğru giderler.

Ha'lkların varlığını, kültürünü, dilini yok ederek, toprağını gasbederek ve tarihi gelişimini baskı altına alarak sağlanan «birlikler» de vardır. Örneğin ABD veya kapitalist Avrupa olsa olsa böylesi bir «birliğin» ürünü olabilir. Bu, kapitalizmin zorbalığı altında yaşanan «zoraki birlikler» ve halkların gönüllü birliğinden başka bir şeydir. Dağılmaya ya da yerini emekçilerin dayanışmasına ve birliğine, halkların kardeşliğine terketmeye mahkum olan birlikler, işte bu türden birliklerdir. Birliğe gönüllü olarak katılmayan ha'lkların gelişme ve özgür olma direnci, kapitalist birlik üzerine kurulu ülkelerde egemen sınıfın dinmek bilmeyen karın ağrısıdır.

Yugoslavya'nın Batı'ya dönük birliğini ya da sosyalizme dönük dağılmasını umanlar arasında «bizimkilerin» bulunması da ne oluyor? Hele hele bunların arasında kimi «solcuların» da bulunmasına ne demeli? Tito'ya, Yugoslavya halklarını birbirine bağlayan tarihi temelin bir simgesi olarak bakmak hoşgörülebilir ama, onu bu birliğin kelepçesi olarak görmenin açıklaması nedir?

Bunun bir tek açıklaması vardır. Kendi karın ağrısı. Kendi iğreti birliğinin yıkılacağını görmekten doğan korku ve dehşet. Kendisinin süngü ucuna oturtulmuş birliğine biraz daha soluk aldırma çabası. Tito gibi kendisini de iğreti birliğinin simgesi haline getirme hevesi. «Ben» ya da «biz» gidersek «birliğimiz» dağılır diyebilme kolaylığını sürdürme hesabı...

Tito komünistti ama «birleştirici» idi. Üstüne üstlük bir de «yurtseverdi»! Buna itiraz etmiyen «bizimkilerin» kendi ülkelerinde «Bölücü» ya da vatan haini» diyerek ilerici avına çıkmaları bir yanlışlık mıdır?

Değildir. Yanlışlık, Yugoslavya'nın Batı'ya umut veren bir «nüansı» henüz çözümleyememiş olmasındadır. Ama, tarihi yönelimini çözümlemiş olan Yugoslavya ha'lklarının bunu da çözeceklerini, biz umutla, «bizimkiler» de kuşkuyla bekliyoruz!

Bulgaristan Halkının faşizme karşı mücadelesi

Nikifor GORNENSKİ ③

Faşizme ve Savaşa Karşı Mücadelede Halk Cephesi Dönemi

Georgi Dimitrov, Komintern Yedinci Kongresi'ne sunduğu ana raporda, faşizmin doğasını ve faşizme karşı mücadelede işçilerin diğer emekçi ve demokratik toplum kesimlerinin birleşik eyleminin sağlanması gerekinin hayati zorunluğunu tanımladı birleşik işçi cephesi, anti-faşist halk cephesi ve anti-emperyalist cephe konularındaki sorunlara açıklık getirdi. Dimitrov, bir yada birkaç ülkede faşizm karşısında kazanılacak bir zaferin sonucunda, toplumdaki sınıfsal ve politik güçler dengesi dikkate alınarak, kurulacak her hangi bir Halk Cephesi hükümetinin en geniş ve eksiksiz demokrasiye —sosyalist demokrasiye— geçiş şekillerinden en önemlisini oluşturabileceğine işaret etti.

Bu kongreden sonra, BKP, işçi sınıfının politik özgürlük ve demokratik hakları mücadelesine daha yakından sarıldı. Monarko-faşist diktatörlüğün devlete bağlı işçi sendikaları örgütlenme girişimlerine karşı kararlı bir mücadele yükseltildi. BKP, Komintern'in İkinci Enternasyonal'e yaptığı Etyopya'daki faşist İtalyan gericiliğine karşı ortak mücadele önerisini destekledi. BKP Merkez Komitesi, Parti örgütlerine üye ve sempatizanlarına yolladığı genelgede, Parti'nin ana görevinin halk cephesini kurma olduğunu bildirdi. 1936 yılında BKP MK'si plenumunda, halk cephesi platformuna değin tüm plânlar tamamlandı.

Faşizme ve savaş tehlikesine karşı bir halk cephesi kurulması için verilen mücadelenin öncülüğünü yapan BKP, 1927'den 1934 yılına kadar varlığını yasal olarak sürdüren İşçi Partisi'ni kurdu. İşçi Partisi, daha sonra da yeraltına çekilmiş olmakla birlikte, BKP'nin emekçi halkla ilişkilerinin güçlendirilmesinde önemli rol oynadı. Halk Cephesi'nin kurulması için gerekli olanaklar, İşçi Partisi'nin yeniden düzenlenmesi ve eyleminin genişletilmesiyle daha da zenginleşti. Gizli olarak çalışan ve BKP tarafından yönlendirilen devrimci işçi sendikaları, devletin Bulgaristan İşçileri Birliği (BİB)'in kurulmasına karşı çıktı. Ama, işçilerin BİB'e zorla üye yapılmaları üzerine, devrimci işçi sendikaları üyeleri diğer işçilerle birlikte, onların çevresinde örgütlenerek BİB'in tabanına yerleşti. Çiftçiler, sosyal-demokratlar ve anti-faşistlerle bağlantı içinde çalışan komünistler, parti ayrımı yapmaksızın, devlet tarafından seçilen yerel yöneticileri reddederek onların yerlerine birleşik cephe militanlarını seçtirdiler.

Komünistler, kitle örgütleri aracılığıyla, su ve kanalizasyon sistemi, okul ve yol yapımı gibi sorunlarla ilgili olarak genel mitingler düzenlediler, burada seçilen temsilciler devlet yetkililerine halkın sorunlarını aktarmak için gönderildiler. Böylesi bir yöntem, BKP'nin yönlendirici ve kitlesel katılımının desteğiyle, «temsilciler hareketi» olarak adlandırılan eylemi doğurdu.

BKP faşizme ve savaşa karşı binlerce Halk Cephesi militanını eğitiyor ve işçi grevlerinin, kitlesel köylü direnişlerinin, kültürel kitle örgütlerinin politik ve eğitsel çalışmalarının öncülüğünü yapıyordu.

BKP, birleşik cephe işbirliği konusunda önce Bulgaristan Çiftçi Partisi ile ve daha sonra da Sosyal Demokrat Parti ile anlaşmaya vardı. İşçi Partisi, Beşler olarak adlandırılan, faşist olmayan beş parti tarafından oluşturulmuş olan muhalefet bloğu ile hükümet direnişlerinin yapılması, 1937 belediye seçimlerine ve 1938 yılında yapılması plânlanan parlamento seçimlerine katılmak konularında ortak eylemler düzenledi. Beşler'den başka, diğer faşist olmayan partilerden kopan kanatlar da Halk Cephesi'ne katıldı. Halk Cephesi hem belediye hemde parlamento seçimlerinde güçlü bir siyasal güç olarak kendisini gösterdi. İşçi Partisi'nin, diğer faşist olmayan partilerin adaylarının da yer aldığı ortak listeyle temsil edildiği 1938 Ulusal Meclis seçimlerinde, halk kitleleri içinde yoğun bir çalışma yapıldı.

Halk Cephesi, seçimlerde kitlelerin geniş desteğini kazandı. Halk Cephesi politik merkezi (İşçi Partisi'nin, Sosyal Demokratik Parti'nin Bulgaristan Çiftçi Partisi'nin iki sağ ve sol kanadının Radikal Parti'nin ve Demokratik Parti'nin temsilcilerinden oluştuğu için) Altılar adını aldı. Altılara başka siyasal hareketler de katıldı. Makedonya, Treys ve Dobluca Bulgar göçmenleri dernekleri, Zveno siyasi çebrelerinden kopan faşist Askerler Birliği ve besledikleri sempatilerini yitiren ve sola yönelen cumhuriyetçiler grubu Halk Cephesi ile ilişkiler içine girdiler.

BKP, Halk Cephesi hareketindeki öncülük görevini, esas olarak İşçi Partisi aracılığıyla yerine getirdi. İşçi Partisi'nin güçlenmesi ve büyümesiyle birlikte, iki gizli Marksist-Leninist Partinin birleştirilmesi sorunu yakıcı hale geldi. BKP MK's', 1938'de, iki partinin Bulgaristan İşçi Partisi (BİP) adını taşıyacak tek bir partide birleştirilmeleri kararı aldı. Bu birleşme 1940 yılında tamamlandı.

İkinci Dünya Savaşı eşiğinde, tam da Halk Cephesi saflarında oluşan birliğin daha bir önem kazandığı sırada, burjuva parti liderlerinin çoğu Halk Cephesi'nden çekildiler. Onları etkileyen, 29 Kasım 1938'de İngiltere ve Fransa ile Almanya ve İtalya arasında imzalanan Münih anlaşması uyarınca, Hitler'in, faşist ordularına Çekoslovakya'yı işgal «hakkı»nın verilmiş olmasıydı. Anlaşmanın faşist saldırganlığı sadece Doğu'ya, en başta da Sovyetler Birliği'ne yöneltmek hedefi taşıyan ardniyeti, Batı ülkelerindeki açık anti-sovyetik akımları etkilediği gibi, Bulgaristan'daki faşist olmayan partileri de Halk Cephesi ile işbirliğinden ayrılarak monarko faşist hareketle işbirliği kurmak yönüne itti. Bulgaristan Çiftçi Partisi'nin en aşırı sağ kanadını temsil eden gruplar da Halk Cephesi'ni terkedenler arasındaydı.

Bu şartlar altında, Bulgaristan İşçi Partisi, Sovyetler Birliği'nin desteğiyle sağlanabilecek olan Balkan ülkeleri barış bloğunun kuruluşu için emekçi halkı seferber etmeye devam etti. Halkın geniş bir kesimi, batı yanlısı politikacıların cepheden çekilmelerinden sonra da, Halk Cephesi saflarında kalarak Bulgaristan-Sovyet dostluğu ve barışın korunması için mücadele ettiler.

Kendi aralarında varolan çelişkilerine çözüm getirmek amacıyla İkinci Dünya Savaşı'nı körükleyen uluslararası tekeller, nazi faşizmini SSCB üzerine salarak onu yoketmek ve bölüşmek hedefinde birleşmişlerdi. Batı Avrupa ülkeleri nazi faşizmi ile yapılan emperyalist Münih anlaşmasıyla çizilen politikayı hala izlemekte kararlı idiler. İngiltere ve Fransa, Finlandiya hükümetini SSCB'ye karşı savaş açması yolunda kışkırttılar. Fransız birlikleri Suriye'de, İngiliz Havagüçleri Orta Doğu'da, Sovyetler Birliği'ne güneyden saldırmak için hazırlıklar yapıyorlardı.

Bulgaristan'da ise, monarko-faşist diktatörlüğün Nazi Almanyası ile kurduğu işbirliği ve tehlikeli yakınlaşmaya rağmen, Halk Cephesi'nden ayrılmış olan Batı demokrasi hayranlarının anti-sovyetik konumları daha açık bir şekil alıyordu. Buna karşılık, Halk cephesi, sosyal tabanı açısından daralmış olmakla birlikte siyasi güç ve etkinliğini arttırıyordu. Emekçi halkın birleşik cephesi, hâlâ, anti-faşist mücadelenin temel direğiydi. Aralık 1939 Ocak 1940 Ulusal Meclis seçimlerinde, Halk Cephesi adayları 600.000'den fazla oy aldılar. Estirilen teröre, yasal kısıtlamalara ve oy sayımındaki usulsüzlüklere rağmen Halk Cephesi seçmenlerin yüzde 28'inin desteğini kazandı. Bu başarıda Bulgaristan İşçi Partisi'nin yükselttiği «Barış ve Tarafsızlık», «SSCB ile karşılıklı dostluk ve dayanışma» sloganlarının büyük payı vardı.

Bulgaristan İşçi Partisi'nin 1940 Haziran'ında başlattığı, monarko-faşizmin halk düşmanı politikasını geriletmek ve ücretli işçilerin ekonomik çıkarlarını korumak amacı taşıyan grevler başarıyla uygulandı. Hükümet işçi ücretlerine yüzde 10'dan yüzde 15'e kadar değişen zamlar yapmak zorunda kaldı.

Fransa ile yaptığı kapitülasyon anlaşması (Haziran 1940) sonrasında, nazi saldırganlığı Balkanlara yöneldi. BİP, Almanya'ya muhalif durumda olan ulusal burjuva çevrelerini de Halk Cephesi hareketine çekmeye çalışıyor, Emperyalist Almanya egemenliği altına giren Avrupa ülkelerindeki ulusal ve sosyal baskıyı lanetleyerek, Bulgaristan'ın bağımsızlığından yana, barışı ve tarafsızlığı savunan tüm halk kesimlerini Roma-Berlin çizgisinin uşaklığını yapan monarko faşizmin karşısına dikmeye çabalıyordu.

BKP'nin nazi faşizmine, Bulgaristan'ı tehdit etmekte olan bu baş tehlikeye karşı açtığı mücadele ve yükselttiği sloganlar, İngiliz radyo istasyonlarınca yapılan yayınlarda Sovyet emirleri olarak gösterilmeye çalışıldı. Güya, SSCB Komintern aracılığıyla Dimitrov'a bu emirleri iletmiş ve BKP MK'de bu doğrultuda faaliyete geçmişti. BKP, ülke içinde de buna paralel olarak faşist hareketin tezgahlamak istediği anti-Sovyetik ve anti-komünist provakasyona fırsat vermeyerek, Halk Cephesi'nin Hitler faşizmine karşı mücadelesini daha da güçlendirerek sürdürdü.

Bulgar monarko-faşistleri, 7 Eylül 1940'da, Bulgaristan ve Romanya arasında imzalanan Kırayova askeri andlaşmasını, Hitler ve Mussolini'nin barışçı ve doğru politikasının Dobruca sorununa getirdiği adil çözüm olarak lanse etmeye kalktılar. Ne var ki, BİP, onların demogoji ve yalanlarını açığa çıkartarak, emekçi halkı gerçek tehlikeye karşı uyardı ve Monarko-faşizmin ve nazi faşizminin Bulgaristan'da beslediği emperyalist emeller konusunda onları inandırdı.

1940 Ekiminde nazi kuvvetleri Macaristan ve Romanya'ya yerleştiler. Bunu İtalyan faşizminin Yunanistan'ı işgali izledi. Bu gelişme üzerine, Sovyet hükümeti Bulgaristan'a karşılık dayanışma dostluk paktı kurma önerisinde bulundu. Bulgaristan hükümeti Sovyetler'in bu teklifini halktan gizlemeye çalıştı. Ama, BİP konuyla ilgili en ayrıntılı haberleri ülke çapında yaydı. Ülkenin heryerinden köylerden, sanayi kurumlarından, çeşitli örgüt ve toplantılardan gönderilen binlerce mektup telgraf ve imzalı metinler Bulgaristan hükümetinden SSCB ile dostluk politikası izlemesini ve Alman - İtalyan saldırganlığına karşı durulmasını talep ediyordu. Buna rağmen, 1 Mart 1941'de imzalanan Viyana andlaşmasıyla, hükümet Bulgaristan'ı faşist bloğa kattı. Aynı gün, Naziler Bulgaristan'ı işgal etti.

BKP'nin öncülüğünde faşizme ve Bulgaristan hükümeti tarafından izlenen nazi yandaşı uşaklık politikasına, savaşa ve Bulgaristan'daki nazi birliklerine karşı sürdürülen ısrarlı mücadele tüm ülkeyi sarmıştı. Sofya'da, Plodiv'de ve başka pekçok şehirde işçiler greve gittiler. Köylü kitleleri ve diğer emekçi halk kesimleri hoşnutsuzluklarını çeşitli yollarla dile getiriyorlardı. Nazilerin ülke içinde ulaşım yol ve araçları sobote edildi. Sokaklar, duvarlar «Almanlar, Bulgaristan'dan defolun!» «Kahrolsun Alman Uşağı İktidar», «Kahrolsun Faşist Almanya», «Kahrolsun Hitler» ve «Yaşasın Bağımsız Bulgaristan» gibi sloganlarla donatıldı.

Alman faşizmi, kukla monarko-faşist hükümet aracılığıyla Bulgaristan'ı Balkanlar'daki emelleri için kullanmak çabasındaydı. Ne var ki, Bulgaristan İşçi Partisi'nin yurtseverlik ve ondan kopmaz bir şekilde enternasyonalist dayanışma ve halkların birliği politikası emperyalizmin işini zorlaştırıyordu. BİP'in Yugoslavya ve Yunanistan'ın işgalini kınayarak Bulgaristan halkını bu ülkelerin halklarıyla dayanışma içine sokması, Bulgar askeri birliklerinin 1941 Nisan'ın da Balkanlar'da başlayan Faşist Alman savaşına katılmasına engel oldu ve halk düşmanlarına aman vermedi.

Bulgaristan'da bütün kötü koşullara rağmen her alanda ve çeşitli biçimlerde sürmekte olan anti-faşist direnişin böylesine sağlam bir konuma sahip olması, emekçi halkın komünist öncüsünün gösterdiği enternasyonalist bilinçten kaynaklanmaktaydı.

Bulgaristan ile nazi Almanyası arasındaki «ittifak» Bulgar toplumundaki çelişkileri yeni bir şekle sokmuştu. O zamana kadar, temel çelişki faşizm ve halk arasındakiydi. Almanya ile yapılan «ittifak»tan sonra da öyle oldu. Ama, Bulgar faşizminin, ülkeye yabancı baskı ve bağımlılık altına sokması, nazi egemenliğinin bir kuklası haline getirmesi yeni çelişkiyi getirdi. Nazi işgaline sadece işçi sınıfı değil, küçük burjuvazi, Bulgaristan'ın devlet hükümranlığı, ulusal bağımsızlığı ve özgürlüğünden yana diğer tüm sınıf ve politik güçler, faşist olmayan burjuva muhalefet çevreleri karşı çıktılar. Faşizm ve halk arasındaki çelişki bir yanda, Alman uşağı politika yandaşları ve ulusal bağımsızlıkçı güçler arasındaki çelişki diğer yanda Bulgaristan toplumundaki yeni şekillenmeyi belirliyordu.

Nazizme ve Bulgar monarko-faşizmine karşı mücadelede, bir ulusal cephe kurulması sorunu bir görev olarak önem kazanıyordu. Bu görevin başarılmasında da, BİP, yine öncülük rolünü başarıyla yerine getiriyordu. Bulgaristan İşçi Partisi anti-faşist direnişi yeni örgütlenme ve mücadele şekillerine dönüştürmekte, onu savaşın doğurduğu koşullara uyarlamakta, anti-faşist hareketi özgürlükçü bir doğrultuya aktarmakta büyük bir ustalık gösterdi. İşçi sınıfının ve işçi olmayan emekçi halk kesimlerinin aktif mücadelesi, böylece, Halk Cephesi bayrağı altında daha geniş ulusal temeller üzerine oturtuldu.

Bulgaristan Halkının Faşizme Karşı Mücadele adlı kitaptan yayınlamaya devam ettiğimiz dizinin bu bölümü özetlenerek çevrilmiştir.

Sağ basından

Tito yorumu

Yugoslavya'nın ne olduğunu, Tito'dan sonra nereye gideceğini ve esasen Yugoslavya halklarının yollarını çok tan tesbit ettiklerini bilirler, bilirler ama göle maya çalmaktan da geri durmazlar. Umut işte...

Tercüman— 6 mayıs— Ahmet Kabaklı:

«Ya Rusya, Bulgaristan vs. kendilerince komünizme yani Sovyet emperyalizmine ihanet etmiş bu, suçlu Tito ülkesini, rahat bırakacaklar mı?

Sovyet Rusya'nın Afganistan'ı bile işgal ile katliam yaptığı ve buna karşılık hiç bir ceza görmediği bir dünyada Yugoslavya ve Balkanların akıbetleri üzerinde hiç bir şey söylenemez»

Çok Doğru...

Nereden nereye... Amerika olmasa halimiz nice olurmuş?

Son havadis— 5 mayıs 1980 Cihad Baban:

«Carter, ya mağlubiyeti kabul edecek, bu suretle meydanı Sovyetlere bırakmaya mecbur olacaktır, o zaman dünyayı da Avrupa'yı da, Türkiye'yi de Allah korusun diyeceğiz»

Bir Mücahit ki...

Bu zevat korka dursun Yugoslavya'nın güveneceği dağlar da var. Öyle bir mücahit ki, akıl ermez!

Aydınlık— 6 mayıs 1980 — TİKP Başkanlık Kurulu:

«Hitleri'in izinden giden Rusya, Tito'nun ölümünden sonra aradığı fırsatı bulamıyacaktır. Yugoslavya halkı onun eserini ebediyen yaşatacaktır.

«Ülkemizin ve halkımızın kaderi, Yugoslavya ile ortaktır. Saldırgan sosyal-emperyalistler, ülkemize elini uzatmaya cüret ettiği takdirde milli bağımsızlık ve barış için halklarımızın oluşturduğu granitten bir kaya ile karşılaşacaktır.»

Bu da Nesi?

Komünizme karşı olanlar, kendilerini genellikle «özgürlükçü», «milliyetçi» veya «hür dünyacı» diye adlandırırlar. Ya bu nesi?...

Tercüman — 9 Mayıs 1980 — Ergun Göze:

«Bugün Türkiye'de anti-komünizm eskiden olduğu gibi 'resmi devlet görüşü' ve 'ucuz kahramanlık' vasıtası olmaktan çıkmıştır. Her ne kadar kanunlarımızda komünizm hâlâ suç ise de, ana muhalefet partisi lideri zaman zaman susarak ve sık sık 'faşizm' diye bağırarak komünizme yardım etmektedir. Ve Afganistan'ı sanki Ruslar değil de ABD'liler işgal etmiş gibi davranarak aynı ihanetin içine girmektedir.

Türkiye yeni bir 'anti-komünist stratejisi, taktik ve kadro' beklemektedir, yarını buna bağlıdır.»

İsveç'te «çalışma barışı» değil, sınıf mücadelesi yükseliyor

● Sanayi üretiminin hemen tümüyle durduğu İsveç'te grev - lokavt kapsamında bulunan 900 bin işçi kararlılıkla direniyor. Durumun işbaşındaki sağ koalisyonun istifasına varacak siyasal bunalıma yol açacağı gözleniyor.

● İsveç, Norveç, Danimarka ve Finlandiya'da birbirini izleyen grevler «İskandinav modeli»nin iflasını sergiliyor.

İsveç, yıllardır sosyalizmin insanlara getirdiği ileri kazanımlara karşılık burjuva propagandası tarafından kullanılan bir kalkan olmuştur. Burjuva propagandası, İsveç'in «sorunlarını çözmüş bir ülke» olduğunu yayarken, «İsveç tipi sosyalizm»den sözedenler bile görülmüştür. Kısaca, İsveç, «sosyalizm olmadan da insanların gerçekten mutlu olabileceği» bir örnek olarak gösterilmeye uğraşılmıştır. Bu yoldaki propaganda, özellikle ülkemizde Ecevit'in ağzından dile gelen İskandinav ülkelerine övgüler de gözönüne alınırsa, kamuoyunda belirli bir etkilenme yaratmıştır. Ne var ki son günlerde İsveç'te yeralan gelişmeler yıllardır yaratılmaya uğraşılan görüntüyü bir anda yerle bir etmeye yetmiştir.

İsveç'te yüzbinlerce işçiyi kapsayan toplu sözleşme görüşmelerinde diğer taleplerin yanısıra sendikaların yüzde 12 dolayındaki ücret artış isteğine karşılık işverenler yalnızca yüzde 2 kadar bir artışta direnince toplu sözleşmelerde anlaşmaya varılamadı.

Toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşmaya varılamaması üzerine İsveç İşveren Konfederasyonu'nun lokavt ilân etmesine karşılık İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu 2 milyon 200 bin dolayında işçiyi kapsayan grev çağrısında bulundu. Şu sırada yaklaşık 900 bin işçi grev - lokavt uygulaması dolayısıyla üretim yapmamaktadır. Özel sektörün yanısıra kamu sektöründeki işçilerin de greve katılmasıyla bütün hizmetler ve sanayi dallarındaki üretim durmuştur. İsveç'te grev ve lokavtlarla ortaya çıkan durum yaygınlığı bakımından dünyada şimdiye kadar görülen ikinci büyük kriz niteliğindedir. Daha önce 1929'da İngiltere'de bu boyutlarda bir bunalım yaşanmıştı. İsveç'in 70 yıldır ilk kez bu denli büyük bir açmazla karşı karşıya olduğu belirtilmektedir.

«Çalışma barışı»nın değil sınıf mücadelesinin yükseldiği ülkede şu anda hayatın her alanında hemen tüm faaliyetler felce uğramış bulunuyor. Endüstri üretimi hemen hemen tümüyle durmuş olan İsveç'te tren, tramvay ve metroların çalışmaması nedeniyle ulaşım yapılamıyor. Bütün uçak seferleri durdu. Radyo ve televizyon, haber bültenleri dışında hiç bir yayın yapmıyor. Posta hizmetleri iyice yavaşladı. Hastahanelerde ameliyatlar durdu. Dış dünya ile ilişkiler yalnızca üç sınır kapısından o da kısıtlı olarak yürütülebiliyor. Tüketici kooperatifleri dışında bütün büyük mağazalar kapalı. Sebze, meyva, süt mamulleri ve ekmek piyasada kalmadı.

Bu durumun giderek siyasal bunalıma dönüşeceği ve işbaşındaki sağ koalisyonun düşeceği yolundaki görüşler yoğunluk kazanıyor.

Kapitalist propagandanın yarattığı «İsveç modeli» masalı bir anda söndü. İsveç'te tüm işçiler ve diğer emekçiler ekonomik-demokratik taleplerini kararlılıkla sürdürüyorlar.

Grevlerin yalnızca İsveç'le sınırlı kalmadığı Norveç, Danimarka ve Finlandiya'da da grevlerin başladığı gözleniyor.

KISA... KISA...

● 1979 Lenin Barış Ödülü, Fransız yazar Herve Bazin, Finlandiya Devlet Başkanı Urho Kekkonen, Vietnam Komünist Partisi Genel Sekreteri Le Duan, Venezuelalı yazar Miguel Otero-Silva, Mısırlı yazar Abdülrahman El-Hamisi'ye verildi.

● ABD, bağımsız bir Filistin devletinin kurulmasını ve İsrail'in işgal ettiği tüm Arap topraklarından geri çekilmesini öngören BM karar tasarısını veto etti. Aralarında Sovyetler Birliği ve Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin de bulunduğu BM Güvenlik Konseyi'nin 15 üyesinden 10'u karar tasarısı lehinde oy kullandı. 4'ü çekimser kaldı. ABD ise tasarıyı veto etti.

● Mısır'da yapılan Anayasa değişikliği ile başkanlık görev süres'nin sınırsız yenilenmesi ve Şeriatın Mısır yasalarının temeli olması kabul edildi. Böylece Enver Sedat ömür boyu başkanlığı sağlamış oldu. 398 üyeli Mısır Parlamentosu'nda Sedat'ın Ulusal Demokratik Partisi 361 üyeye sahip bulunuyor.

● İngiltere'de Thatcher'in başkanlığındaki Muhafazakâr Parti hükümetinin işçi düşmanlığına karşı tepki büyüyor. Son olarak yerel seçimlerde Muhafazakâr Parti ağır bir yenilgiye uğradı. Muhafazakâr Parti kazandığı 40 sandalyeye karşılık 404 üyelik kaybetti.

Paris toplantısı yapıldı

● Toplantıda bir konuşma yapan SBKP MK Sekreteri Ponormaryov: «Barış, ortak bir servettir ve biz hiçbir ön koşul ileri sürmeden ve uzun hazırlıklar yapmadan, hazır olan herkesle «barış masasına» oturmaya hazırdık ve bugün de hazırız »

Polonya Birleşik İşçi Partisi ve Fransız Komünist Partisi'nin girişimiyle 28-29 Nisan'da Paris'te toplanan Avrupa Komünist ve İşçi Partileri'nin Barış ve Silâhsızlanma Görüşmesi barış davasında ileri bir adım oldu.

Görüşmelere katılan Sovyetler Birliği Komünist Partisi delegasyonu başkanı SBKP MK Politbüro aday üyesi ve MK Sekreteri Boris Ponomaryov bir konuşma yaptı. Ponomaryov konuşmasında özetle şunları belirtti:

Günümüzün en önemli sorunu olan savaş ve barış sorununun, dünyanın çok büyük ilerici değişmeler geçirdiği bir sırada böylesine keskin biçimde yeniden ortaya çıkması biz komünistler için ayrı bir öneme sahiptir.

Sosyal ilerlemeyi frenleme, hatta tersine çevirme isteği, nükleer silah şakırdatma, özellikle yasa dışı olarak «Amerika'nın ve özgür dünyanın hayati çıkar alanı» olarak ilan edilen ülkelerde ve bölgelerde kuvvete başvurarak etkili olma uygulaması yaratıyor. Amerikan emperyalizminin gerek şekil, gerekse içerik bakımından akılsız ve maceracı politikasının kaynağı işte buradadır. Bu politika yalnızca Varşova Pakti ülkelerini, Küba ve Vietnam'ı değil, aynı zamanda pekçok başka ülkeyi de hedef almaktadır. İran'a karşı saldırı eylemleri bu bakımdan özellikle ilginçtir. ABD-nin egemen bir devletin topraklarına son olarak silahlı birlik indirme eylemi, bütün önyargılarına karşılık, Amerikan yönetiminin ne kadar teklifsiz ve maceracı bir şekilde hareket ettiğini gösteriyor.

Bununla birlikte, uçuruma koşuyu durdurma ve militarist güçlerin korkunç planlarına engel olma olanağı vardır. «Yumuşama potansiyeli» özellikle Avrupa'da çok büyüktür. Burada yumuşama çok derin kökler salmıştır. Ancak Washington stratejisinin Avrupa'ya ve bütün dünyaya getirmekte olduğu tehditten yalnızca sözetmek az olacaktır. Aynı zamanda eylem gereklidir. Hem de girişimci, etkin ve amaca uygun eylem gereklidir. Paris toplantısı bu bakımdan önemlidir. Savaş tehdidine karşı ancak Avrupalıların ve gerek sosyalist Avrupa'da, gerekse Avrupa'nın kapitalist bölümünde yaşayan insanların ortak eylemleriyle güçlü bir set oluşturulabilir. Çünkü barış, halkların güvenliği ve sosyalizm birbirinden ayrılmaz. Sovyetler Birliği'ne gelince, şimdi bu gergin ve patlamaya hazır durumda Sovyetler Birliği'nin üzerine düşen görevi yani barışsever bir devletin görevini yerine getireceği konusunda hiç kimsenin kuşkusu olmamalıdır.

Halklar bilmelidirler ki, hiçbir «Sovyet askeri tehdidi» yoktur. SSCB'nin ne Batı Avrupa ülkelerine, ne de başka ülkelere saldırma niyeti ya da planı yoktur. Tam aksine, Sovyetler Birliği savaş tehlikesine karşı barış uğrundaki, Avrupa'nın mahvedici bir savaştan kurtarılması uğrundaki tarihsel mücadelede bütün barışsever güçlerle işbirliğine hazırdır.

Avrupa halkları, yeni bir savaşa izin vermemek, kapitalist ülkelerin yönetici çevrelerini silahlanma yarışını durdurmak ve silahları azaltma yoluna gitmeye zorlamak, yumuşamanın sürmesini, uluslararası ilişkilerin işbirliği ve karşılıklı anlayış ortamında gelişmesini sağlamak üzere herşeyi yapabilirler ve yapacaklardır.

Görüşmede kabul edeceğimiz «çağrı», savaşa karşı olan tüm güçlerin —komünistlerin, sosyalistlerin ve sosyal demok-

Devamı s. 7, sü. 6'da

Komünistlerin Avrupa Ülkelerine Barış ve Silahsızlanma Çağrısı

Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin 28-29 Nisan'da Paris'te yapılan barış ve silahsızlanma konulu toplantısının ardından yapılan çağrı şöyledir:

(Bulgarca metinden çevrilmiştir).

Avrupa komünist ve işçi partilerinin Paris'teki barış ve silahsızlanma toplantısında Avrupa halklarına aşağıdaki çağrının yapılması kabul edilmiştir:

Silahlanma yolundaki düşüncesizce hızlanmayı endişe ile karşılıyoruz.

Avrupa ülkelerinin halkları, siz, uyanıklık göstermekte haklısınız. Bunca yoğun nüfuslu kıtamıza bu kadar çok imha aracının yığılması ve ölümün bu denli yönetilmesi ortak geleceğimiz için büyük bir tehlikedir. Siz aynı zamanda biliyorsunuz ki, korkunç bir savurganlık yapılmakta, ne kadar büyük olanaklar harcanmaktadır. Oysa bu olanaklar Avrupa halklarının ve uluslarının günlük ihtiyacını karşılamak ve bunların geleceği ve gelişmesi yolunda harcanabilir. Son zamanlarda yürütülen ve soğuk savaşın yenilenmesini amaçlayan savaş psikozunun barışa, yumuşamaya, karşılıklı güven ve uluslararası işbirliğine ne büyük zarar getirdiğini de görmektesiniz.

Buna rağmen, bugün Avrupa'nın kalbine yeni nükleer silah depoları yerleştirme projeleri yapılıyor. Yumuşamanın yok edilmesi yolunda yeni girişimler oluyor. Ekonomik, kültürel, sportif insani ilişkileri kapsayan anlaşmalar açıkça tartışılıyor. Kısaca, yumuşamanın meyvalarının imhası için yeni girişimler yapılıyor. Kıtamızın halkları barışın, sürekli ve sağlam dostluğun ve işbirliğinin değerini tanımak olanağını çok pahalı ödediler. Hitlerizme karşı elde edilen zaferin 35. yıldönümü barışın insanların en önemli haklarından birisi ve vazgeçilmez nimeti olduğunu anlamaya yardımcıdır.

Bizler, Avrupa ülkelerinde yaşantılarını kuran hepimiz bu tehlikeli gelişme sonucunda herşeyimizi kaybedebiliriz. Bütün insanlık için elzem olan bu insan ve ekonomik potansiyelin kaybolması ihtimalini dünyanın bu kesiminden uzaklaştıralım. Yeryüzünün insanlar için mirası olan doğal, kültürel ve tarihi zenginliklerini savunalım.

Kim olursak ve Avrupa'nın neresinde yaşarsak yaşayalım, bizler varolan sorunların görüşme yoluyla çözümlenmesinden ancak kazançlı çıkarız. Bizler silahlanmanın ve askeri kuvvetlerin azaltılmasından, bütün devletler ve halklar için eşit ve güvenceli bir ihtiyaç olan silahsızlanma yolunda ilerleme sağlanmasından kazançlı çıkarız.

Bu amaca ulaşmak için gerekli güçler mevcuttur.

Biz komünistler, barış savaşçılarıyız. Bizler silahsızlanma, işbirliği ve halklar arasında dostluk istiyoruz. Onun için diyoruz ki:

BARIŞ BİZİM ORTAK DAVAMIZDIR VE ORTAK MÜCADELEMİZ BU DAVANIN BAŞARISININ GÜVENCESİDİR.

Onun için hep birlikte:

— NATO'nun Avrupa'da yeni roketler üretme ve yerleştirme yolundaki kararının değiştirilmesi için mücadele verelim. Gerçekten eşit koşullar ve eşit teminatlar altında orta tesirli roketler için fayda sağlayacak görüşmelerin başlamasını sağlamak üzere NATO'nun bu kararının fiilen durdurulmasını isteyelim.

— SALT-2 Sözleşmesinin daha hızlı geliştirilmesi ve stratejik silahların azaltılması yolundaki görüşmelerin devamı için mücadele edelim.

— Viyana görüşmelerinde kesin ilerleme ve askeri kuvvetlerle silahların azaltılması için mücadele edelim. Kıtamız nükleer silahların bulunmayacağı ve bu silahların kendilerine karşı kullanılmayacağı garanti edilmiş bölgeler oluşturulması dahil silahsızlanma yolunda bütün kısmi tedbirleri destekleyelim,

— 1980 yılında Madrid'de Avrupa Güvenlik ve İşbirliği toplantısının yapılması için uğraşalım. Helsinki Nihai Senedi'nin bütün hükümlerinin giderek daha tam bir biçimde bütün devletlerce yerine getirilmesini ve özellikle politik yumuşamanın askeri harekatın yerine geçmesini amaçlayalım.

— Varşova'da Avrupa halkları arasında bir yumuşama ve silahsızlanma konferansının toplanması yolunda gayret gösrelim.

— Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun Özel Oturumu'nda silahsızlanma yolunda alınan kararların yerine getirilmesinde ısrar edelim.

— Bağlantısız ülkelerin önerdikleri gibi bu suretle serbest kalan olanakların gelişme ve açıklıkla mücadele yolunda kullanılması için savaş verelim. Bu, bütün insanlığın yararınadır.

Evet, silahsızlanma savaşı bugün birinci derecede bir sorundur!

Bizler, bütün Avrupa ülkeleri komünistleri, barış ve silahsızlanma söz konusu olduğu zaman her türlü görüşmeye ve

Devamı s. 7, sü. 6'da

SOSYALİST ÜLKELERDEN

Sovyetler Birliği'nin satrançta başarısının sırrı küçük yaşlarda başlayan eğitimdedir. (Üstte) Dünya satranç şampiyonu Sovyet Anatoly Karpov (küçük resim).

Satranç şampiyonları nasıl yetişiyor?

Sovyetler Birliği karma kadın takımı katıldığı yedi dünya satranç şampiyonasının tümünü kazandı, erkek takımı ise katıldığı 13 şampiyonadan yalnızca birini kaybetti. Sovyetler Birliği'nde satranç yayılmış olması, satrancı yeni kuşağın estetik ve kültürel bakımdan yetiştirilmesinde önemli bir araç olarak gören devletin bu sporun gelişmesini her yönden teşvik etmesi, bu sonucun rastlantı olmadığını gösteriyor.

Sovyetler Birliği satranç federasyonu 3 milyondan fazla insanı biraraya getiriyor. Bu sayıya, her yıl geleneksel satranç yarışlarına katılan beş milyon Sovyet ortaokul öğrencisini de eklemek gerek. Ülkenin satranç hayatını yöneten Merkez Satranç Kulübü, cumhuriyet kulüplerinin çalışmalarını ve bunlar aracılığıyla bölge ve kent kulüplerinin çalışmalarını düzenler. Merkez Satranç Kulübü, satranç federasyonu ile birlikte yarışma takvimi hazırlar, hakem, gereç vb. her türlü sorunun çözümü ile ilgilenir.

Dünyada yüksek öğrenim görmüş satranç uzmanları yetiştiren tek ülke Sovyetler Birliği'dir. Moskova Kültür-fizik Enstitüsü'nde açılan satranç şubesi, antrenör, araştırıcı, dernek, şube ve kulüp yöneticileri yetiştirir. Bugün satranç dalında 250 bin kadar antrenör ve yardımcı vardır. Yine ülkede yüksek tirajlı ve pek çok çeşit satrançla ilgili kitap, dergi, bülten vb. yayınlanır.

İsteyen herkesin satranç oynayabilmesi, satrancın teşvik edilmesi ve mali destek sonucu, ülkede satranç sporu gelişmiş ve yayılmıştır. Bu durum, düzenli olarak satranç antrenmanı yapanların ve yarışmalara katılanların sayısının artmasını sağlamaktadır. Bunlar arasından seçilen en başarılı oyuncuların dünya şampiyonluğunu kazanması ise rastlantı değildir.

Emperyalizmin saldırı ve provokasyonları Özgürlük Adası'nın kayalarında parçalanacaktır

19 Nisan 1980. Yüzbinlerce Kübalı Havanaya aktı. Emperyalizmin Küba'ya karşı her türlü saldırısı bugüne kadar nasıl başarısız kalmışsa yine başarısızlığa mahkum olduğunu haykırdı Kübalılar. Bir milyondan fazla Kübalı ABD emperyalizminin yeni provakosyanlarına karşı kararlılıklarını ve Devrime sahip çıktıklarını tüm canlılığıyla sergilediler.

19 Nisan'daki yürüyüş Savaşçıların Yürüyüşü'ydü. Sosyalizm bayrağını daha da yükseltmek ve eperyalizmin gayretlerini bir kere daha boşa çıkarmak için savaşan ve savaşmaya kararlı olan yiğit Küba halkının yürüyüşüydü.

Yürüyüş günü rastlantı değildi. 19 Nisan, 19 yıl önce genç Küba Devrimi'ni boğmak üzere giriştiği «Domuzlar Körfezi» çıkartmasının bozguna uğratıldığı gündür. Emperyalizm beslemesi devrim kaçkınları bugün yine gündeme getirilerek, yeni provakasyonlar tezgahlanmak isteniyor. Ama bütün bu çabalar boşunadır. Emperyalizmin tüm saldırı ve provokasyonları Özgürlük Adası'nın kayalarında parçalanacaktır.

19 yıl önce «Domuzlar Körfezi»nde bozguna uğratılan ABD emperyalizmi karşısında yine kararlı Küba halkını bulacaktır.

19 Nisan 1980'de Havana'da Kübalılar Devrimi korumaya, sosyalizmin bayrağını daha da yükseltmeye kararlı olduklarını haykırdılar. Che'nin babası Ernesto Guevara Lynch Devrimi savunma yürüyüşünde. (Küçük resim)

İlk-San'da grupçu politika iflas edecektir

Bilindiği gibi, Demirel hükümetinin kurulmasından bu yana Türkiye Demokratik Öğretmen Hareketi son derece ağır saldırılara hedef oldu.

İçinde bulunulan siyasi koşulları da gözeten işçi sınıfı sosyalistleri, «eğitim işkolunda» sosyalist grupların, siyasi platform lara paralel olarak bir araya gelip çalışmalar yapmalarında yarar gördü. Burdan hareketle Demokratik Merkeziyetçiler — Demokrasi İçin Birlik — Birlik Dayanışma — Devrimci Demokrat Demokrat Öğretmen Grupları bir araya geldi. TÖB-DER'in birliği ve organsal işlerliğinin esas olması noktasından hareketle gruplar arasında bir protokol yapıldı. Öğretmen önderlerinin ve öğretmenlerin ağır saldırılar altında bulunduğu ortamda Demokratik öğretmen hareketinin yönetimine perspektif açıcı öneriler götürülecek, faşizmin ve gericiliğin saldırısına karşı öğretmen tabanı her anlamda diri tutulacaktı.

Oluşturulan platformun gündemine eğitim alanındaki her sorun gibi, İlkokul Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığı seçimleri de geldi. Birlik Dayanışma dışında Demokratik Merkeziyetçiler — Demokrasi İçin Birlik — Devrimci Demokrat Öğretmen Grupları Türkiye'nin neresinde nasıl hareket edileceğinin merkezi olarak saptanmasını uygun gördüler. Gerekçe olarak da sosyalist grupları Anadolu'da birbiriyle yarıştırmanın, didiştirmenin, faşistlere ve gericilere karşı etkin mücadeleden öğretmenleri alıkoyacağını belirttiler. Yine bu sosyalist gruplar, sosyalistlerin birlikteliğinin demokratlara, gericiliğin ve faşistlerin etkin olduğu yerlerde, ittifakın ilerici gruplara açılabileceğini belirlediler.

Ancak, Birlik Dayanışma Grubu merkezi işbirliğine, her nedense, sandık planında yanaşmayacağını belirtti.

Diğer üç sosyalist grup, çalışmaları sürdürdüler. Aradan on gün geçmişti ki Birlik Dayanışma Grubu (kanımızca tabanından gelen baskılarla) sandık çalışmalarına tekrar katılacağını, sandık için hazırlanan protokolü de imzalayacağını belirtti ve imzaladı. Böylece merkezi tesbitlere hareket edilmesini de kabul etmiş oluyordu.

Dört grup bu tesbitler ışığında, tek bir ses olarak, Halkçı Eğitimcileri de birlikte görüşmeyi kararlaştırdı. Ne ilginçtir ki Halkçı Eğitimciler, Birlik Dayanışmanın merkezi tesbite hayır dediği ilk önerileriyle geldiler. Hemen ardından Birlik Dayanışma Grubu protokola attığı imzaya uymayacağını belirtti. Buna rağmen yerel planda, sosyalist gruplarla birlikte hareket edeceğini kesin likle belirtti.

«Anadolu'da sizlere karşı, Halkçı Eğitimcilerle blok oluşturduğum bir tek yer bile gösteremeyeceksiniz» diyecek kadar kesin tutum belirliyordu.

Sonrası malum... Birlik Dayanışma Grubu, Sosyalistlere karşı Halkçı Eğitimcilerle blok oluşturmayı yeterli görmemiş olacak ki, Ankara Ulus Merkez İlçe Seçimlerinde ortak olarak saptanan Demokrasi İçin Birlik Gurubundan adayı silip, listeye gericiler dahil etmekten çekinmedi.

İşçi sınıfı sosyalistleri faşizme karşı mücadelede demokrasi mücadelesinde sosyal demokrasinin tümüyle çekilmesinin zorunluğuna inanır ve onun gereğini yılmadan yerine getirirler. Bu açıdan sandık seçimlerinde de sosyalistlerin, birlikte hareket edip [illegible] gibi bir tutumları söz konusu değildir. Ve olmamıştır. Kimilerinin, geçmişte örneklerini çok gördüğümüz üzere sosyal demokrat öğretmenlerin kulaklarına fısıldayarak politika yapmayı bu sefer de sürdüreceklerini, sosyal demokrasinin sözüm ona hamisi olmaya soyunacaklarını, bir türlü değiştiremedikleri, bu gidişle de değiştiremeyeceklerini sandığımız «taktik»lerini, bu tür ayak oyunlarına bağlıyacaklarını biliyoruz.

Ulus seçimlerinde bu makyavelist yaklaşımı pek çok Birlik Dayanışmacı öğretmen tanık olmuş ve «Bunun hesabını grup yöneticilerinden soracağız» demişlerdir.

Birlik Dayanışmanın izlediği politika şudur: Birlik Dayanışma artı Halkçı Eğitimciler (gereğinde) artı gericiler artı Doğal Degeleler.

Bu politikadan almayı umdukları sonuç ise Sandık yönetimini ellerinde tutmak.

Ama unutulan bir şey var: Sosyalistler faşistlere ve gericilere sandıkta geçmişte nasıl geçit vermemişler ve bugün nasıl geçit vermeyeceklerse, bu sinsi hesaba da aynı kararlılıkla geçit vermeyeceklerdir.

DKB «ülkemizde Çocukların Durumu» konulu yarışma açtı

Demokratik Kadın Birliği, 1 Haziran Dünya Çocuklar Günü dolayısıyla bir yarışma açtı. Kadınlar çocuklarının içinde bulunduğu durumu, çocuklarının özlemlerini, çocuk haklarına ilişkin taleplerini kumaş zemin üzerinde bir araya getirecekleri artık kumaş parçaları aracılığıyla ifade edecekler. Kumaş parçalarını çeşitli kompozisyonlar şeklinde değerlendirerek düz bir kumaş zemin üzerine aplike edecekler.

Demokratik Kadın Birliği'nin açtığı bu elişi yarışması 15 Haziran'da sona erecek. Türkiye'nin dört bir tarafındaki DKB'li kadınlar el becerilerini kullanarak, uğrunda mücadele verdikleri çocuklarının barış dolu geleceğini yansıtacaklar. Göznuru akıtarak dile getirecekler çocuklarının sorunlarını.

Yarışma sonuçlandıktan sonra, gerek ödül alan gerekse yarışmaya gönderilen tüm yapıtlar Ankara ve İstanbul'da sergilenecek.

«Her yıl çocuk yılı» diyen Demokratik Kadın Birliği yetkililerinden alınan bilgiye göre, DKB, 1 Haziran Dünya Çocuklar Günü'nü yurdun dört bir yöresinde Haziran ayı boyunca sürecek bir programla kutlayacaktı. Bu bir aylık program çerçevesinde değerlendirilen elişi yarışması, DKB'nin çocukların mutlu geleceği için verdiği mücadelede olumlu bir adım olacaktır.

Demokratik Birlik'in Bildirisi

Demokratik Merkeziyetçiler, Demokrasi İçin Birlik ve Devrimci Demokrat Öğretmen grupları, Demokratik Birlik imzalı ortak bir bildiri yayınlayarak, Birlik Dayanışma grubunun İlkokul Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığı yerel seçimlerinde izlediği makyevelist politikayı teşhir etmişlerdir. Sözkonusu ortak bildiriyi aynen yayınlıyoruz:

«Öğretmen Arkadaş,

8-9 Mayıs 1980 günü ilkokul öğretmenleri sağlık ve sosyal yardım sandığı, Çankaya ve Altındağ ilçe seçimleri yapılıyor.

Bizler, Demokratik Merkeziyetçi, Demokrasi için birlik, Devrimci Demokrat öğretmen grubuna mensup öğretmenler, eğitim işkolunda öncelikle TÖB-DER'lilerin birliği, buna paralel sosyalistlerin ve tutarlı demokratların birlikteliği prensibini esas alan bir anlayış içindeydik, buradan hareketle Birlik Dayanışma grubu ile Türkiye genelindeki birlikte ortak çalışmalar, yürütmeyi karar altına aldık. Bu çalışmalar TÖB-DER'in birliği anlayışından hareketle bir protokola bağlandı.

Ancak zaman içinde görüldü ki, Birlik Dayanışma grubu daha önce pek çok kere yaptığı gibi, altına imza attığı ilkeleri bir yana bırakarak Birlik Dayanışma, Halkçı Eğitimciler artı gericiler bloku ile sandık planında politika yapmaya başladı. En son Adana'da bölücü tavırları faşistlerin seçim kazanmalarına neden oldu. Eskişehir'de birlik politikasına aykırı bir biçimde gerici bir liste desteklendi. Sıcak örnek olarak da Birlik Dayanışma grubu Ulus merkez ilçe seçimlerinde Demokrasi için Birlik grubundan ortak adayımızı silerek yerine TÖB-DER üyesi olmayan kişileri listeye aldı. Bu canlı örnekler Birlik Dayanışma grubunun hesaplarını deşifre eden somut vak'alardır. Birlik Dayanışmanın, Halkçı Eğitimciler artı gericiler ve doğal delegeler hesabına dayanan bu oyununa geçit vermeyeceğiz.»

Ortak bildiride daha sonra, Birlik Dayanışma ve Halkçı Eğitimcilerin tabanındaki TÖB-DER'lilerin de, bu hesapların boşa çıkartılmasına ve birlikçi politikanın sandık planında da güçlendirilmesine katkıda bulunacaklarına inanıldığı belirtilmektedir.

MÜNİH TÜRKİYELİ İŞÇİ VE ÖĞRENCİ DERNEĞİ VE GESSEN TÜRKİYELİ İŞÇİLER DERNEĞİ KURULUŞ TOPLANTISI YAPILDI

İşçi sınıfımızın mücadelesi, sadece Türkiye'de değil, Almanya'da da örgütlü olarak sürüyor. Almanya'daki işçilerimiz, sınıf mücadelelerini, ülkelerinde de, Almanya'da da örgütlü olarak yükseltmenin gerektiğini biliyorlar. Yeni açılan Münih Türkiyeli İşçi ve Öğrenci Derneği Başkanı Celâl Özcan, gazetemiz Münih muhabirine, «Türkiye'den gelen işçilerin bir hayli yoğun olduğu bölgemizde örgütlenme çalışmalarımız hızla gelişmektedir. Önümüzdeki çalışma döneminde daha beş işçi derneği açmayı planladık. Bizim işçi hareketini örgütlemede başlıca avantajımız, ülkemizdeki sosyalist hareketin birliğini ve demokrasi güçlerinin birlik ve beraberliğini savunuyor olmamızdan kaynaklanıyor. Buradaki işçi kardeşlerimizin ezici çoğunluğunun bu özlemi ile, bizim hedefimiz çakışmaktadır.» demiştir.

Gessen Türkiyeli İşçiler Derneği ikinci başkanı Mehmet Tuncay da gazetemize yaptığı açıklamada: «Kimi çizgi derneklerinden farklı olarak biz, sosyalist işçilerin tek bir çatı altında örgütlenmelerinde yarar görüyoruz» demiş ve «sosyalistlerin birliği yolunda çabalarını daha da yoğunlaştıracaklarını» sözlerine eklemiştir.

Açılış toplantısında DDKD, FİDEF ve KOMKAR temsilcileri de birer konuşma yapmışlardır.

İşçi Sözlüğü

Sınıf Sendikacılığının Ayakbağı Ekonomizm

Sınıf sendikacılığının gelişip güçlenmesi, kendisine ayakbağı olan ekonomizmin ve anarko-sendikalizmin etkilerini enaza indirmesiyle mümkün olacaktır.

Bu yazımızda sınıf sendikacılığına büyük zararlar veren ekonomizm üzerinde duracağız.

Bilindiği gibi «baştan beri işçi sınfının bağımsız siyasi örgütlenmesini reddeden, işçi sınıfının kendi bağımsız siyasi partisi ile yönlendirilmesi gerektiğini kabul etmeyen, işçileri sadece ekonomik mücadele ile kısıtlamak isteyen, işçilerin siyasi mücadeleye ve bilince hazır olmadığını söyleyen ve bu mücadeleyi liberal burjuvaziye bırakan ekonomistler, kendiliğinden gelme harekete tapınırlar. İşçi sınıfının bu kendiliğinden gelme ekonomik mücadele içinde eğitileceğini, gelişeceğini, işçi sınıfı ideolojisi ile donanmış işçi liderlerinin kendiliğinden yetişeceğini ileri sürerler. Günümüzde bunları açık açık iddia etmeseler de, Leninist teorik doğruları kabul eder gözükseler bile, eylemleriyle, politikalarıyla ayni şeyi yaparlar.»

Yukarıdaki geniş tanımlamadan da anlaşılacağı üzere ekonomizmin ortaya çıkmasına büyük ölçüde neden olan kuyrukçuluktur. Kuyrukçuluk, aynı zamanda, ekonomizmin bir sonucu olmaktadır. Kuyrukçuluk somutlandığında iki şekilde kendisini gösterir.

a) Kitle Kuyrukçuluğu, kendiliğinden gelme teorisinin sonucu olarak, spontane harekete tapılması ve dolayısıyla, kitlelerin kendiliğinden gelme mücadelesinin yüceltilmesine varır. Bu eğilim doğal olarak sendikalizmin ağır basmasına ve sendikaların siyasi mücadeleyi yadsımalarına ya da işçi sınıfının siyasi örgütünü yani Partiyi ve onun öncülüğünü yadsımalarına yolaçar. Bu da siyasi iktidar mücadelesine olduğu kadar ekonomik demokratik mücadeye de büyük zararlar verir.

b) Ekonomistler sendikalarda izledikleri siyasi hat itibariyle burjuva ve küçük burjuva kuyrukçuluğu yaparlar. 'Kendiliğinden gelme teorisi' nin bu kuyrukçu politikasının Parti öncülüğünü ve onun bağımsızlığını [illegible] işçi sınıfını iktidar mücadelesinde örgütsüz ve silahsız bırakır. Parti, bu eğilimi mahkum edemez ve öncülüğü eline geçiremez; siyasi mücadelede zayıf kalan işçi sınıfı kendisine en yakın gördüğü liberal burjuva ve burjuva siyasal güçlerin ve partilerin kuyruğuna takılırlar.

«...Ve kuyrukçuluğun bu her iki boyutu da, karşılıklı olarak birbirlerini etkileyip, besler. Yani ekonomik mücadele kuyrukçuluğu ve sendikal hareket, sendikal örgütler tapıncı, ister istemez işçi sınıfı dışındaki bir takım burjuva ve küçük burjuva siyasi hareketlerine, siyasi arenada güvenmeyi, onlara kendi sınıfsal karakterlerinden ötede siyasi misyonlar yüklemeyi, siyasi arenayı başlıca onlara bırakmayı getirir. «Bu kısır döngü kırılıncaya dek işçi sınıfının siyasi iktidar mücadelesi ve bağımsız siyasi örgütlenmesi zayıf kaldığı gibi bunun doğal sonucu olarak ekonomik demokratik mücadelesi de güçsüz kalır.

Bu nedenledir ki işçi sınıfın sosyalistleri, kendiliğinden gelmeciliğe kesin olarak karşı çıkmışlar ve bu siyaseti sendikalar da dahil olmak üzere her alanda mahkum etmek için mücadele etmişlerdir.

Lenin, «Hareketimizin Acil Görevi» adlı makalesinde, «spontane (kendiliğinden gelme) işçi sınıfı hareketine kesin sosyalist idealler kazandırmak, bu hareketi, sosyalizmi gerçekleştirmenin bir aracı olarak demokrasi için verilen politik mücadele ile bütünleştirmek, tek kelimeyle bu spontane hareketi devrim ci partinin eylemi ile yıkılmaz tek bir bütün haline getirmek» zorunluğuna değinmiş ve Partinin öncülüğünü vurgulamıştır.

Yine işçi sınıfının kendiliğinden gelme eylemlerinin en önemlilerinden olan grevlere ekonomistler kuyrukçu açıdan bakıp, ahkam keserlerken ve hatta işçi sınıfının, kurtuluşunu grevlerle sağlayabileceğini iddia ederlerken; Lenin, işçilerin grevlerde yavaş yavaş hükümete karşı mücadele etmeyi öğrendiklerini söyler ve bu mücadeleyi, «ancak işçilerin bir sosyalist partisi yürütebilir» diyerek, «grevlerin bir savaş okulu» olduklarına fakat savaşın kendisi olmadıklarına, sadece bir mücadele biçimi olduklarına, tek tek grevlerle kurtuluşun mümkün olmadığına dikkati çeker ve Partinin öncülüğünü şöyle belirtir: «Sınıf bilincine sahip tüm işçiler sosyalist oldukları zaman, yani kurtuluş için uğruna mücadele ettikleri sosyalizmi işçiler arasında yaymak, düşmanlarına karşı bütün mücadele yollarını işçilere öğretmek için tüm ülke çapında birleştikleri; tüm halkı hükümetin baskısından ve emekçileri sermaye boyunduruğundan kurtarmak için mücadele eden bir işçi partisi kurdukları zaman —ancak o zaman— işçi sınıfı, üzerinde «bütün ülkelerin işçileri, birleşin» yazılı bayrağı yükselten ve bütün işçileri birleştiren, bütün ülkeler işçilerinin o yüce hareketinin kopmaz bir parçası haline gelir...» (Sendikalar Üzerine Sf. 169)

Lenin, «Ne Yapmalı» adlı yapıtında bu konunun üzerinde oldukça yoğunlaşır. Ekonomizmin ne çıkmaz bir batak olduğunu, bu batağa saplananların harekete ne gibi zararlar verdiklerini çok net bir biçimde ortaya koyar.

Kendiliğinden gelmeciliğin ekonomistleri de teröristleri de etkilediğini belirten Lenin, ekonomizm ve «sol» terörizm arasındaki ortak yanları gösterirken bu nokta üzerinde önemle durur ve şöyle açıklar: «Bugünün ekonomistleri ile teröristleri arasında ortak bir kök bulunmaktadır ve bu, kendiliğinden gelmeliğe boyun eğme denen şeydir. «Her günkü can sıkıcı mücadeleyi» önemli sayanlarla, bireylerden en büyük fedakarlıkları gerektiren mücadeleyi isteyenler arasındaki ayrılık o kadar büyüktür ki, ilk bakışta, bu söylediklerimiz bir paradoks gibi gözükebilir. Ama bu, bir paradoks değildir. Ekonomistler ile teröristler sadece kendiliğinden gelmeliğin ayrı ayrı kutupları önünde eğilmektedirler. Ekonomistler «salt işçi hareketi» önünde boyun eğmekte, teröristler ise devrimci çalışma ile işçi hareketini birbirini tamamlayan bir bütün içinde birleştirme yeteneğinden yoksun olan, ya da bunu bilmeyen aydınların tutuklu öfkesinin kendiliğinden gelmeliği önünde boyun eğmektedirler. Bunun mümkün olduğuna inançlarını yitirmiş olanların, ya da hiçbir zaman inanmamış olanların öfkeleri ve devrimci enerjileri için terörizm dışında bir çıkış yolu bulmaları gerçekten zordur.» (Ne Yapmalı, Sf. 103-104) Türkiye koşullarında da sağ ve «sol» çizgilerin kendiliğinden gelmeliğe eğilişlerini somut olarak gözlemek mümkün

Cam işkolunda lokavt ilan edildi

Cam işkolunda toplu sözleşme görüşmelerinin çıkmaza girmesi ile oluşturulan uzlaştırma kurulundan da bir sonuç alınamaması karşısında Şişe Cam Holdingini kapsayan tüm fabrikalarda grev kararı alınmıştır.

Bu dönem toplu sözleşme görüşmelerine, DİSK Hürcam - İş ve Türk-İş'e bağlı Kristal İş sendikaları yaptıkları güç ve eylem birliği sonucunda birlikte oturmuşlardır. Sözleşme görüşmelerinden bir sonuç alınamayınca uzlaştırma kurulu oluşturulmuş ve kurulun hazırladığı uzlaştırma raporu da taraflarca kabul edilmişti. Son olarak işverenlerle sendika temsilcileri bir görüşme yapmışlar, işveren daha önce 25 ve 27.50 lira verdiği saat ücreti zamlarını 40 ve 45 liraya çıkartmıştır. 4.5 ay üzerinden verdiği ikramiyeleri de 15 gün arttırarak 5 ikramiye olarak karşı teklif getirmiştir. Ayrıca yakacak, izin ve bayram ödeneklerinin tümüne yıllık 30 bin lira teklif vermiştir. Sendikaların öne sürdüğü İş güvenliği ve işçi sağlığına ilişkin diğer teklifler ise işçiyle alakası olmayan maddeler olduğu ileri sürülerek reddedilmiştir.

Son görüşmeden de bir sonuç alınmaması üzerine sendikalar ortaklaşa grev kararı almışlar ve 5 Mayıs pazartesi günü işyelerine grev ilânlarını asmışlardır.

Yenimahalle Ordupazarı grevi bir yaşında

9 Mart 1979 günü başlatılan Yenimahalle grevinin birinci yılı doldu. İşçiler «Grevimiz bir yaşında. Haklarımız verilmezse nice yıllara» demekle haklarını almakta ne denli kararlı olduklarını vurguluyorlar.

Geçtiğimiz haftanın sonunda 1. yıldönümü grevin bilinciyle büyük bir coşkuyla kutlandı. Diğer işyerlerinden gelen işçilerin katılımıyla oluşan kalabalık emekçi yığın, OYAK patronlarına karşı verilen «SENDİKA SEÇME ÖZGÜRLÜĞÜ HAKKI» mücadelesinde sınıf kardeşlerinin yanında olduklarını haykırdılar. İşçi sınıfı dayanışmasının en güzel örneğini verdiler.

Bu grev işçilerin anayasal hakları olan sendika seçme özgürlüklerinin işveren tarafından ellerinden alınmak istenmesi üzerine başlamıştır.

İşçiler olayların gelişmesini şöyle anlattılar

«1 Ekim 1978'de toplu iş sözleşmesine işyerimizde yetkl alan DİSK'e bağlı Bank-Sen sendikasının çatısı altında oturduk. Ancak toplu iş sözleşmesi uyuşmazlıkla sonuçlandı. Uzlaşma kurulu kararını 5 Şubat 1979'da açıkladı. İşveren bu karara kesinlikle uymadı. Toplu iş sözleşmesinde aradığını bulamayınca bu kez sendikamızdan çıkmamız için baskılara başlandı. 6 Şubat'ta işçilerin BANK - SEN'de kalmakta direnmeleri üzerine işveren işyerini kapatma tehdidinde bulundu. Amacı bizi «işsiz kalacaksınız sendikanızı değiştirin» diyerek provakasyona getirmekti. Ancak bu oyuna da gelmedik. İşverenin bu tutumu karşısında sendikamız grev kararı aldı. Ayın 13'ünde de grevimiz ilan edildi. Aynı gün işveren lokavt ilân etti. 14 Şubat'ta işveren işyerinde yaptığı konuşmada özetle şunları söyledi «Bakın arkadaşlar, bu mağaza zarar ediyor diye kapanmıyor. Sırf sendika nedeniyle kapanıyor. Grevinizi kırın yoksa mağazanız kesinlikle kapanacaktır. İşsiz kalırsınız. Bakın TEZ BÜRO-İŞ'le yapılan anlaşma ile 5 ikramiye ve kömür parası alınmıştır. İkramiye 6 olacaktır. İş güvencesi diye direnen beyni yıkanmışlardan ne bekliyorsunuz. Ben size üç ihtar verip, tezkiyenizi kötü doldurup yine atarım. İş güvencesi dediğiniz nedir? Buna direnip duruyorsunuz.»

Bizim verdiğimiz cevap şöyle oldu: «Bu söylediğiniz güvenilir hakları alabilmek için, sendikamızdaki yetkiyi alabilecek güçtemisiniz? Bize ödenecek ödentiler yeni ücretler mi olacak?» Sorularımıza «Hayır» cevabı aldıktan sonra «Öyleyse bize bu baskıyı niye yapıyorsunuz? dedik. İşveren gitti 20 Şubat'ta ki bu grevin başlama tarihi idi, işveren mağazayı boşalttı. Ama biz işyerini terketmedik. 8 Mart günü iş akitlerimiz fesh edildi. «Kanuni haklarımız saklı kalmak kaydıyla» ibaresini yazdıktan sonra fesh kararını imzaladık. 9 Mart 1979'da resmen greve başladık. O günden beri de sürdürüyoruz. Anayasal hak olan sendika seçme özgürlüğümüzü işveren kabul edene dek direnmeye kararlıyız.»

İşçiler daha sonra «Tüm OYAK'ta yapılan işveren saldırıları Yenimahalle'de tıkanıp kaldı. Bu grev, bu direniş yalnız burası için değil tüm OYAK camiası için yapılmıştır.» diye eklediler.

Grevci arkadaşlar bir yıl dolmasına rağmen daha dün greve başlamış gibi güçlü ve inançlıydılar. İşçiler sanki tek vücut tek ağız olmuşlardı OYAK patronuna karşı. Birliktenliklerinin yenemiyeceği güç olamıyacağının bilincindeydiler.

Biz de bu yiğit arkadaşlarımızı gönülden destekliyor, zorlu mücadelelerinde başarılar diliyoruz.

İş Hukuku

Sendika Adreslerinin İstenmesi

Bir sendika, herhangi bir işyerinde toplu iş sözleşmesi yapacağı zaman belli aşamaları içeren bir prosedüre uymak zorundadır. Buna toplu sözleşme prosedürü denir. Ve bu prosedürün ilk aşamasında da; o sendikanın kendi işkolundaki sendikalara söz konusu işyerinde toplu iş sözleşmesi yapacağını bildirmesi yer alır. İadeli taahhütlü mektupla iletilmesi gereken bu bildirimlerin yapılabilmesi için de toplu sözleşme yapmak isteyen sendikanın, diğer sendikaların adreslerini bağlı bulunduğu Bölge Çalışma Müdürlüğünden istemesi zorunludur.

Aşağıda yer alan açıklama bu işlemin nasıl yapılacağına ilişkin en son uygulamayı içermektedir.

Çalışma Bakanlığının yayınlamış olduğu bir genelge ile, Sendikaların toplu sözleşme bağıtlamak amacıyla diğer sendikalara yapacağı bildirimler için bu sendikaların adreslerinin istenmesini yeni bir şekle bağlamıştır. 26.3.1980 tarih ve 1066-1-3/2571 sayılı bu genelgeye göre; «Sendikalar belli bir işyeri veya işyerlerinde Toplu İş Sözleşmesi yapmak amacıyla, aynı mahalde ve aynı işkolunda kurulu diğer işçi sendikalarının ünvan ve adreslerini bir yazı ile ilgili Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne müracaat ederek istiyeceklerdir. Bölge Çalışma Müdürlükleri, bu müracaat üzerine belirli bir gün tayin edecek, bu günü liste isteminde bulunan sendikalara bildirecektir. Tayin edilen günde sendikanın yetkili kıldığı kişinin isim ve adresi tesbit edilecek ve Müdürlüğe verdiği yetki belgesi karşılığı kendisine liste verilecektir. Bu husus ayrıca bir tutanakla düzenlenecek ve imzalanacaktır.

Bölge Çalışma Müdürlüğü'nce belirlenen gün ve saatte sendika yetkilisinin gelmemesi halinde, listeler posta ile gönderilecektir.

Bilindiği gibi önceleri, belli bir işyeri veya işyerlerinde Toplu İş Sözleşmesi yapmak amacıyla liste isteyen sendikalara, o yerde kurulu sendikaların ünvan ve adresleri posta ile gönderilmekte idi.

Genelge, listelerin posta ile gönderilmesinden doğan aksaklıkların giderilmesi amacıyla bu konuda yeni bir düzenleme yapıldığını da belirtmektedir.

Buna rağmen uygulama, eski şekliyle de devam edebilir. Ancak, konuyla ilgili bu Genelge'nin bilinmesinin yararlı olacağı kanısındayız.

SANAT-KÜLTÜR-BİLİM

TEKTAŞ AĞAOĞLU: «Sanatçının faşizme karşı kendini savunması kollektif nitelik taşımalıdır»

- **SANATIN SİYASETTEN BAĞIMSIZ OLUP OLAMIYACAĞINI TARTIŞMAYA DAHİ GEREK YOKTUR. ASIL ÜZERİNDE DURULMASI GEREKEN SORUN, SANATIN, SINIF MÜCADELESİNDE İŞLEVİNİ EN İYİ NASIL YERİNE GETİREBİLECEĞİDİR.**
- **FAŞİZM VE GERİCİLİKLE HALK GÜÇLERİNİN BÖYLESİNE KAPIŞTIĞI, SAFLARIN ALABİLDİĞİNE BELİRGİNLEŞTİĞİ BİR ORTAMDA BİREYSEL ETKİNLİĞİN «İMKÂN»LARINI ZORLAMAK İMKÂNSIZLIKLA BOĞUŞMAKTIR.**

«Sanatçının siyasi mücadeledeki konumu» öteden beri sanatçılarımızı uğraştıran, sık sık gündeme gelen bir konu. Konuya siz de çeşitli yazı ve konuşmalarınızda açıklık getirme çabası içinde oldunuz. Ülkemizde bu konunun yeniden ve yoğun biçimde tartışıldığı bir dönemdeyiz. Sanat-Siyaset ilişkisini genel çizgileriyle nasıl belirlemek gerekir?

Sanatı siyasetten «bağımsız» ilân eden, bir zamanki genel ve yaygın deyimiyle «sanat sanat içindir» görüşü, sanatçının siyasi mücadeledeki konumu açısından pek o kadar da «yanlış» bir görüş değildir. Bu görüşü savunmak için getirilen ileri geri gerekçelerler bizatihi, sanatı ve sanatçıyı belli bir siyasete bağlamayı öngören, doğrudan siyasî bir tutumdan kaynaklanmış ve temel içeriği de siyasidir. Bu anlamda da «doğru»dur. Bunu iyi anlarsak, sanatın sanat için olmadığını ispat etmek için boşuna nefes tüketmeyiz. Doğrudan doğruya, sanatı ve sanatçıyı etkisi ve güdümü altında tutmayı amaçlayan bir siyaseti —burjuva siyasetini— hedef alırız.

Burjuvazi, sanatçının sözde bağımsızlığı adına sanatı sınıf mücadelesinde kendi siyasi yörüngesinde tutmaya, o yönde istihdam etmeye çalışıyor. Halkın çeşitli kesimlerini, konumlarına göre, kendi ideolojik ve pratik çıkarları doğrultusunda şartlandırmaya uğraşıyor. Siyasetten bağımsız olduğunu iddia eden ve sanan sanatçıyı da bu yolda kullanıyor. Bu bakımdan böylesi sanatçıların sanatın siyasetten bağımsızlığı adına yaptıkları, siyasetin —hem de gerici siyasetin— ta kendisidir.

Bu da gösteriyor ki, sanatın siyasetten bağımsız olup olamayacağını tartışmaya dahi gerek yoktur. Asıl üzerinde durulması gereken sorun, sınıf mücadelesinde işçi sınıfının ve emekçi halkın ilerici siyaseti safında yerini alan sanatın, işlevini en iyi nasıl yerine getirebileceğidir. Burda işçi sınıfının bağımsız siyasetinin, yani Partinin **belirleyiciliği** esastır. Ama bu da Partinin bu konuya bakış açısının ve bunun pratikteki yansımasının önemini öne çıkarır.

Sanat, insanın genel yaratıcı faaliyetinin bir parçası olarak toplumun işleyiş ve gelişme kanunlarına tabidir. Ancak kendine özgü yanları olduğu da ortadadır. Bu olguyu göze batırıp sanatçıya toplum-üstü bir çeşit peygamber işlevi yüklemek ne denli burjuva siyasetinin bir yansımasıysa, aynı olduğunu gözardı eden kimi kestirmeci, sekter görüş ve tutumlar da doğrudan doğruya Partinin bu alandaki belirleyici işlevini sekteye uğratır.

Ülkemizde sanatçı üzerindek baskılar hiç eksik olmadı. Son yıllarda sanata yönelik kısıtlamalarda gözle görülür bir artış var. Baskıların faşist tırmanışla doğrudan ilgili olduğu açık. «Faşizmin kültür ve sanat ürünlerine düşmanlığı» ve anti-faşist mücadelenin kültürel boyutu konusunda görüşlerinizi yeri gelmişken bir daha belirtmenizde yarar görüyoruz. Sosyalist ve ilerici siyasî güçlere, aydınlara, sanatçılara bu mücadelede ne gibi görevler düşüyor?

Sanatçıların çok büyük bir çoğunluğu anti-faşist mücadelede işçi sınıfı ve emekçi kitlelerden yana tavır alıyorlar. Bu sanatın dünyayı değiştirme ve yorumlama doğrultusunda toplumsal işlevinin ve sanatçının hayattaki kişisel konumunun bir sonucu. Faşizm sanatçıyı sanatçı yapan tüm insani, kültürel değerlerin yanısıra onun hayatına da —ekonomik, sosyal, siyasi plânda— doğrudan saldırıyor. Bu bakımdan sanatçı, sosyalist olsun olmasın, faşizmin ve onun ardında burjuva gericiliğin genel saldırısına karşı kendini sanatçı olarak da, kişi olarak da savunma durumundadır. Bunun gereklerinin yerine getirilmesi tabii ki bir zorunluluktur. Sanatçı kişiliği, belli bir olağanüstü duyarlılığı ve beceriyi içerir. Bunları anti-faşist mücadelede halk güçlerinin aktif hizmetine sunmak sanatçının kendini ve değerlerini savunmasının gereğidir.

Bu görevlerin yerine getirilmesinde sanatçıyı birey olarak bekliyen güçlükler nelerdir? Bu bireysel etkinliğin sonuç alıcı olabilmesi nasıl olanaklıdır? Snatçının özgürlük mücadelesinin kollektif nitelik taşıması nasıl sağlanabilir? Bu zorunlu mudur?

Anti-faşist mücadele örgütlü mücadeledir. Bu mücadelenin dışında kalmak sanatçıyı hayatın can damarından koparır. Duyarlığını ve becerisini köreltir, onu kendi bireyselliğiyle başbaşa ve savunmasız bırakır tıkızlaştırır. Faşizm ve gericilikle halk güçlerinin böylesine kapıştığı, safların alabildiğine belirginleştiği bir ortamda bireysel etkinliği «imkân»larını zorlamak imkânsızlıkla boğuşmaktır. Bu da sanatçıyı doğrudan yozlaşmaya ve sinisizme, eyyamcılığa götüren kaygan zeminin ta kendisidir ve taşları burjuvazi tarafından örülmüştür.

Sanatçının kendini savunma, yani özgürlük mücadelesinin, sonuç alıcı olabilmesi için, özgürlük düşmanı gericiliğin çok yönlü (kimi doğrudan, kimi dolaylı, sinsi) saldırısı karşısında kollektif nitelik taşıması zorunluluğu da bu olgudan kaynaklanır. Bir sanatçının bunu görerek, bilerek davranması, üzerine düşen görevleri yerine getirmekte onu birey olarak bekleyen güçlükleri aşmasını çok kolaylaştıracaktır. Ne var ki, son tahlilde, sanatçıyı bu bilince eriştirmek, onu örgütlü mücadelede işlevli kılmak, duyarlığını ve becerisini halk güçlerinin çabasına etkin biçimde katmasının koşullarını sağlamak, kısacası sanatçının sanatçı olarak ve kişi olarak temsil ettiği anti-faşist potansiyeli harekete geçirmek ve yönlendirmek işçi sınıfının bağımsız siyasi hareketinin, Partinin görevi ve sorumluluğudur.

Çoşkulu Heykeller...

«Devrimci sanat...»

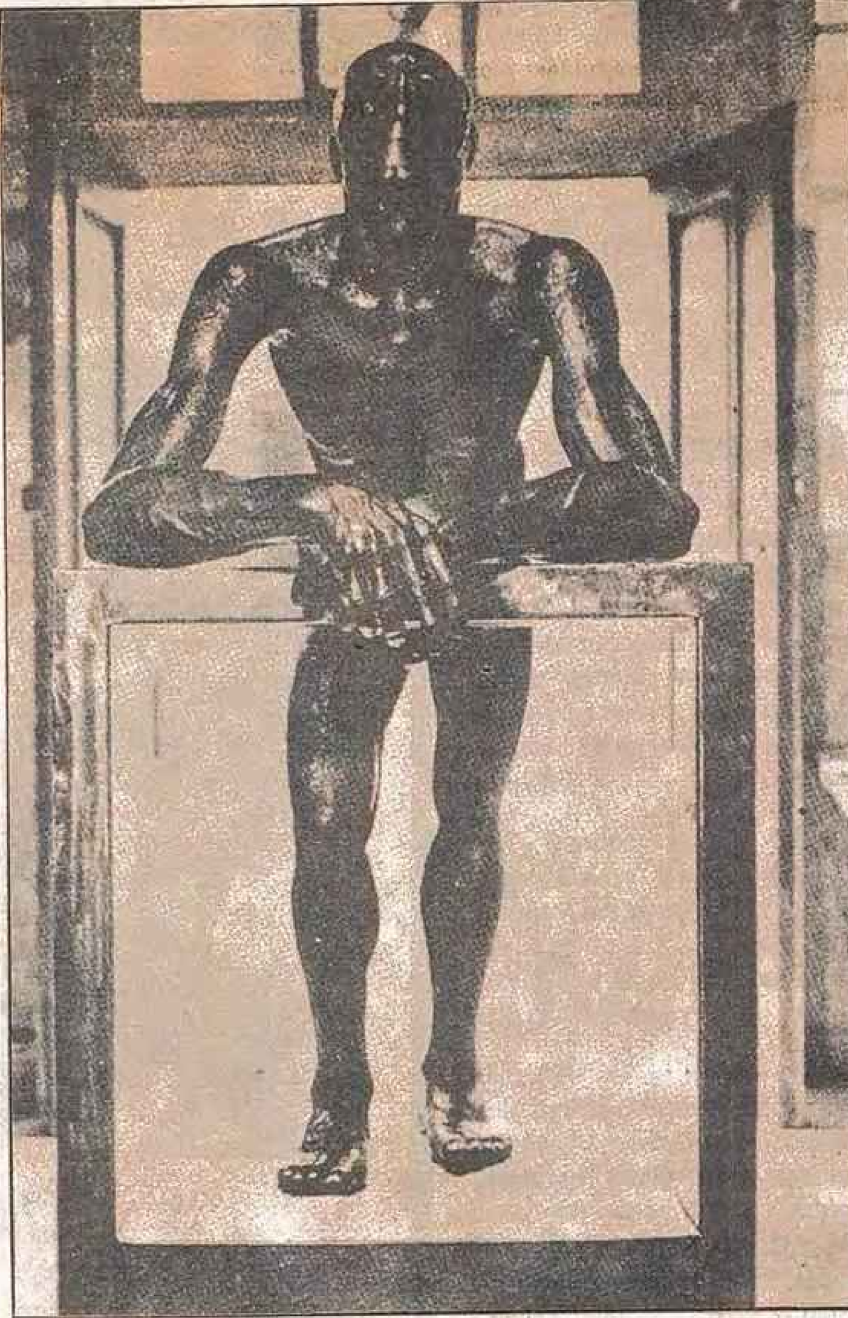
Bu sözcüğün kapsamına nelerin girip nelerin girmediğini saptamak ne denli kolay. Devrimci sanat istediği zaman nasıl bangır bangır bağırabiliyor. Taş canlanıyor, bronz kımıldıyor. Yürek çarpıntıları tutuyor insanı. Yapıttan insana öyle bir akım geçiyor ki, alışılagelmiş estetik değerleri, ölçüleri o akım, o heyecan unutturabiliyor.

Ve ne yazık ki, insana bu duyguları veren yapıtlar yontu olduğu zaman, onları görebilecek kişilerin sınırlı kalması ne denli üzüyor.

İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisinin geniş, şklı giriş salonunda güçlü bir el karşılıyor sizi. Öyle bir el ki bu, ha indi ha inecek. Nereye? Bilinmez. Kimin eli bu? O belli! Görür görmez belli. Ardında soğuk taşların üzerinde uzanıvermiş bir adamın başucunda bir kadın gözyaşları döküyor. Adam 1 Mayıs kutlama coşkusunu tadamadan verilen ölülerden. Ayakucundan bir yükseliş: Ölünün teni soğumadan bir yeni yaşam, bir çocuk yükseliyor, hemen ayağının dibinden.

Salonun hemen sol dibinde sağlıklı, dev boyutlu, tam deyimi ile kütür kütür, gebe bir kadın yükselmekte. Koca karnı kocaman ama öyle dolu, öyle dolu ki. İri, güzel göğüslerinden süt fışkırdı fışkıracak. Sanatçı bunun adını «Türkiye 1980» koymuş.

Mehmet Aksoy'un Akademi'de sergilenen yapıtlarını teker teker anlatmak istersek, sayfayı doldurabiliriz. Aksoy, taşa, madene elleriyle değil, beyni ile yaşam vermiş. Beyni öylesine güzel yöneltmiş ki elleri-

ni, bir yandan gözlerden, öte yandan düşünceden kaynaklanan coşku, Aksoy'un yapıtlarına ölümsüz bir tat veriyor.

Heykel, hele Türkiye'mizdeki o birbirinin eşi, o yüzyıllar öncesi İtalya'da bin kat güzelleri yapılan kaba-saba örnekleri düşünüldüğünde, güçlü mesajların iletilebileceği en dolambaçlı, sanat dallarından biri. İş böyle olunca, Mehmet Aksoy'un bu alandaki başarısı bir kat daha değerlenmekte. İyi oldu da Aksoy, Büyük Millet Meclisi önündeki anıt yarışmasında birinciliği değil de ikinciliği aldı. Aksoy'un yontusu, böyle meclislerin değil, gerçek halk temsilcilerinin halkı gerçekten düşünerek yönetenlerin meclislerinin anıtları için biçilmiş kaftan...

Radyo TV

TV'de Sanat Politikası

Zeynep KARABEY

Koca Devlet Tiyatrosu Genel Müdürü çıkmış aptal kutusunun içinden, Fatih Sultan Mehmet anlatıyor...

Şu günlerde Türkiye'nin tüm kargaları kahkahadan kırılıyor olmalı...

«Milli Kültür Bakanlığımız»ın çizgisindeki Milli Televizyonumuzun şu günlerdeki sanat politikasını, ya da politik çizgisi içindeki sanat tutumunu yukarıdaki olay ne de güzel simgelemekte. Tümü bir zincir. Milli Kültür Bakanlığı, ona bağlı Milli Devlet Tiyatrosu, onun müdürü, Milli Televizyonun milli ekranına çıkıp milli bir kişiliği ballandıra ballandıra anlatıyor. Fatih Sultan Mehmet Han...

Türkiye'nin şu milli havası içinde, sanatçı, sanat, sanat yapıtı da «milli çerçevelere» sıkışabiliyorsa, aptal kutusu olmaktan kurtulamayan televizyonumuzun daracık çerçevesine sığar. Yoksa, ı-ıh... Ağzınızla kuş tutsanız, ı-ıh. Beyaz camda bunun nice örneklerini izledik, izlemekteyiz. Bir kaç hafta önce devrimci bir yazar ya da ozanla söyleşi yapan ve de «devrimci» geçinen sunucu, bir bakıyorsunuz hooop, 180 derece dönüş yapıp ekrana Necip Fazır Kısakürek'i getiriyor. Başka türlü tutturamaz ki programı!

Dosta düşmana karşı sanat programı yapıyorlar, o saate kadar ille de TV izleyeceğim diye direnen varsa, o direnişi de kırmak için ellerinden geleni ardlarına koymuyorlar.

«Halk»a klaâsik müzik, bale sevdirmek için «mini mini» programlardaki estetik ise evlere şenlik. Yaşamında birkez bile bale görmemiş, görmeye de hiç niyetlenmemiş, günün yorgunluğundan dizleri bile tutmaz olmuş kişinin böyle bir programla şıpın işi klasik sanatı sevmesini mi bekliyorlar acaba?

Kargalar gülmekten çatlayacak!

Pekiyi, bu halkın gönülden sevdiği sanatçılar var. Ozanı var, yazarı var, şarkıcısı var, nerede onlar? Onlar o daracık çerçeveye sığmazlar. Çünkü malum politikanın, çarpık kafaların çemberi içindeki kör gözler zaten onları görmezler. Görseler bile bunca aydınlıktan gözleri kamaşır, kapatıverirler. Zaten onca zengin, onca güçlü sanatı böylesine dar kafalara sokup, böylesine sıkışık bir çerçeveye sığdırmak için harcanacak zamana değmez.

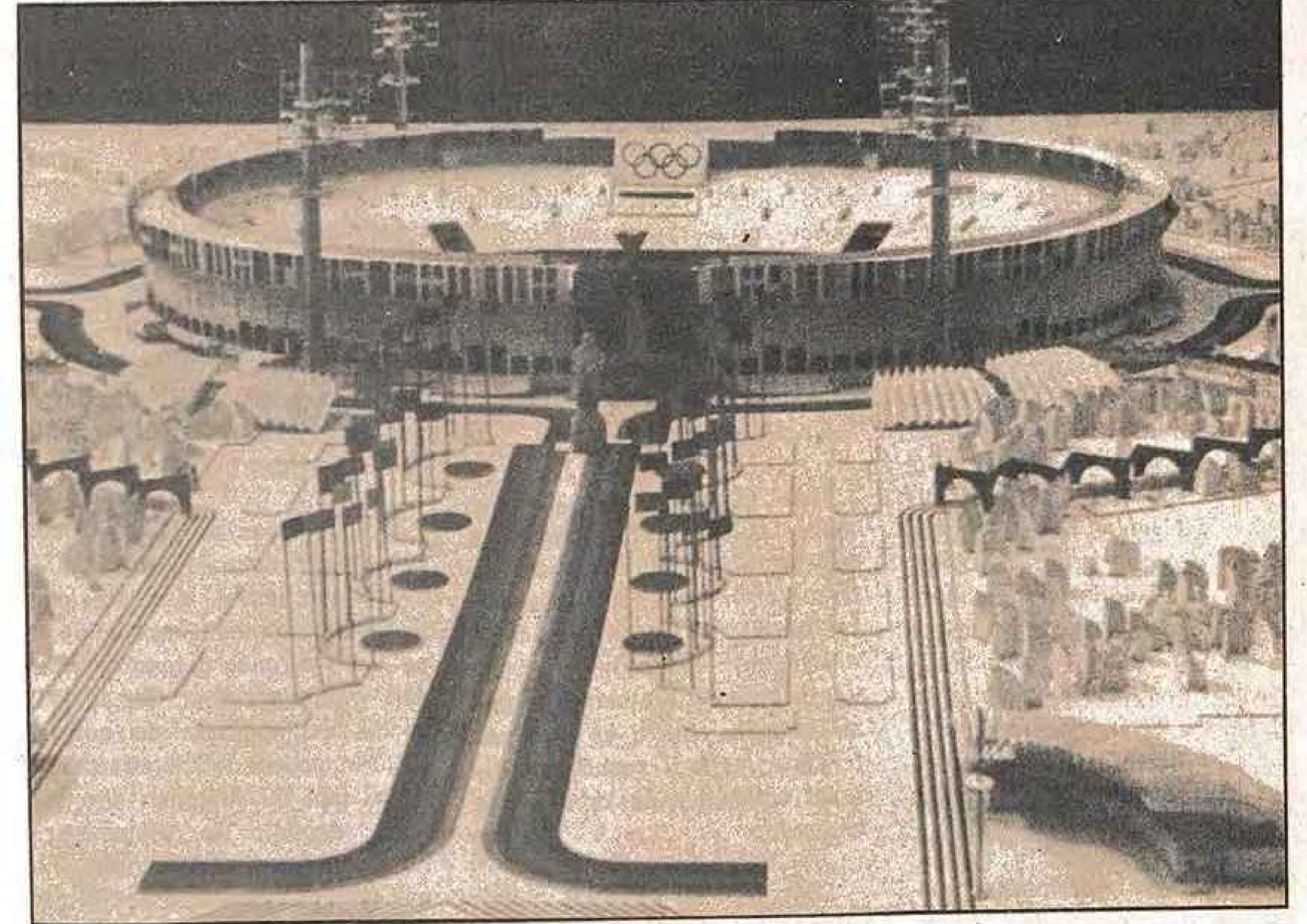
Televizyonumuzda sanat, kültürü milli ve milli olmayan diye ayırmayı akıl eden kafaların elinde. Biz ise eğitici, öğretici, aydınlatıcı, ilerici bir ekran karşısına geçip, kendimizi aptal yerine koymadan sanatı, sanatçıyı izleyebileceğimiz günü bekliyoruz.

Bir yandan gözümüz öte yandan kulağımız bize yakın, bizim içimizden sanatı versin istiyoruz. Oysa onlar öykünme ile, uydurma ile bize geri, yoz, uyutucu bir sanatı yutturma çabasındalar.

Gülmeyin, ağlayın kargalar.

SPOR

MOSKOVA 80 Olimpiyatlarına Hazırlanıyor

Turizm ve kültürel program

Sovyetler Birliği'nde 22. Olimpiyat Oyunları hazırlıklarına binlerce kişi katılıyor. Bunlar yalnız Düzenleme Komitesi'nin elemanları ve yapı işçileri değildir. Yalnızca turistik örgütlerin servislerinde ilk hesaplara göre 150 bin kadar kişi çalışacak. Örneğin yabancı turistlerle ilgilenmek üzere, 45 dilde konuşan 10 bin 500 tercüman eğitiliyor.

Olimpiyat oyunları zamanında, oyunların yapıldığı ülkelere turistler gelir. Sovyetler Birliği'ne 300 bin kadar turistin gelmesi bekleniyor. Turistler üç gruba bölünecek. Moskova'da aynı zamanda 110-115 bin yabancı konuk bulunacak. Turistlere gereken bütün servisler yapılacak, bu arada ulaşım araçları, otel, yiyecek, olimpiyat yarışlarına biletler sağlanacak. Turistler üç kategoriye bölünecek, birinci sınıf, turistik sınıf ve lojman sınıfı.

Olimpiyat turları konukların dilekçelerine göre hazırlanıyor. Örneğin Asya ve Afrika ülkelerinden konukların, Sovyet Orta Asya cumhuriyetlerine ilgi göstermeleri hesaba katılıyor. Bu ülkelerden turistler Moskova'dan başka Taşkent, Buhara ve Semerkant'ı gezebilirler. 80-Olimpiyat'ı Düzenleme Komitesi'nce genel temsilci olarak atanan Sovyetler Birliği «İnturist» anonim şirketi, turistlere Sovyetler Birliği'nde seyahat yapmak için 40 tur ve otomobille gezen turistlere 16 tur öneriyor.

77 ülkenin ulusal olimpiyat komiteleri, turistik tur ve olimpiyat oyunları için biletleri satacak olan temsilcilerini atadıklarını bildirdiler.

Moskova aynı zamanda 200-210 bin kişi kabul edebilecek. Kıyaslama için şunu hatırlatmak gerekir ki, 1976'da Montreal oyunlarında Kanada gazetecilerinin hesaplarına göre, olimpiyat turistlerine motel, kamping, pansiyon ve apartman dairelerini hesaba katarak 133 bin yer önermişti. Moskova'da turistler için yazlıklarda bulunan bazı pansiyon, dinlenme evi, sağlık yurdu ve Moskova yakınında güzel manzaralı yerlerde bulunan motel ve kampingleri öneriyor.

«İnturist» şirketi Moskova yakınlarında ülkenin en büyüklerinden «Solneçni» adlı motel-kamping yaptırıyor. Leningrad yakınlarında «Olgino» adlı motel-kampingin inşaatı tamamlanıyor. Bazı turistlere, lojmanlarda 2-3 kişilik odalar önerilecek 148 öğrenci yurduna Olimpiyad zamanında 25 yurd daha eklenecek.

Tabii Moskova otel kapasitesini de hızla genişletiyor. Şimdi bu oteller 50 bin kişi alabilir durumdadır. Oyunlara doğru bunlara 30 bin yer daha eklenecek. 3600 yataklı «Kosmos» adlı birinci sınıf otel daha şimdiden hizmete açılmış bulunuyor. İzmailovo oteller kompleksi on bin yataklı olacak. Moskova'da «Sevastopol» adlı otel 4 bin, «Salüt» 2 bin 200, Troporevo'da 2 bin, Dmitrovskoye'de 600 yataklı oteller ve daha başkaları kuruluyor. Yarışma yerlerinde olduğu gibi otellerde de kahve, bar, restoran, tıp merkezleri ve diğer servisler olacak. Olimpiyata doğru 60 bin konuk için yeni restoran, kahve ve lokantalar açılacak.

Turistlere her çeşit hizmetin yapılması bu arada ilgilendikleri olimpiyat yarışlara biletlerin sağlanması garanti ediliyor. Turistlere biletler sağlanırken oturdukları ülkelerde şu ve ya spor kolunun ne kadar rağbet kazandığı hesaba katılacak. 80 Olimpiyat'ında her yabancı turist günde en az bir yarış görebilecek.

Oysa bundan önce yapılan olimpiyatlarda konuklara bütün oyunlar zamanında yalnız ikişer-üçer bilet sağlanmıştı. Düzenleme komitesi yabancı turistlere 5 milyon 800 bin biletten yüzde 30 kadarını ayıracak.

Olimpiyat turisti en başta sporseverdir oysa stadyumlarda boş vaktinin en çok yarısından fazlasını geçirecek. Bunun için turistlere ve diğer konuklara Moskova müzelerini, sergi salonlarını gezmek, meslektaşlarıyla karşılaşmak olanağı sağlanacak. Turistler arzu ederlerse, çocuk ve gençlik spor okullarını gezebilir, genel orta okullarda kültür fizik dersleri programları, değişik spor şubeleri ve kulüplerinin çalışmalarıyla ilgilenebilirler. Turistler Moskova nehrinde ve Moskova adlı kanalda gezinti yapabilir, bu amaçla kendilerine konforlu vapurlar öneriilr. Kiev'i gezen turistler, Dinyeper nehrinde bu tür gezintiler yapabilir.

Bundan başka konuklar her gün kültür programınca uygulanacak olan önlemleri görebilir. Bu program oldukça büyüktür, olimpiyat konuklarına ve sporcularına çok uluslu Sovyet sanatı üstüne bilgi edinmek olanağı sağlanacak.

Moskova'nın en iyi tiyatro grupları yazın turneye çıkar. Olimpiyat zamanında ise bunlar başkentte kalmayı kararlaştırdılar. 250 profesyonel ve amatör sanat topluluğu, (bunlar bütün 15 Sovyet birlik cumhuriyetini temsil ediyor) konuklara temsiller gösterecek. Yine Olimpiyat Oyunları zamanında 900 kadar konser verilmesi plânlanıyor.

Program artık onaylanmıştır. Sovyet müziği tiyatro, sinema, revü sanatı, şiir, gençlik günleri, edebiyat tartışmaları düzenlenecek. Örneğin, şiir gününde Yevgeni Yevtuşenko, Rasul Gamzatov, Robert Rojdestvenski gibi popüler Sovyet şairleriyle toplantılar yapılacak.

Sovyet müziği gününde Sergey Prokofyev, Dmitrov Şostakoviç, Aram Haçaturyan, Rodion Şedrin ve daha başka ünlü bestecilerin eserleri çalınacak. Bolşoy tiyatrosu da bale ve opera sanatı yıldızlarının katılmasıyla temsiller verecek.

Kayık yarışları yapılacağı Tallin, ilk futbol maçlarının yapılacağı Leningrad, Kiev ve Minsky kentleri de olimpiyat konukları için kültür programları hazırlıyorlar.

8. Olimpiyadını düzenleyenler, Moskova oyunlarının yalnız parlak bir spor olayı olarak değil, olimpiyat hareketinin insanseverlik ideallerini cisimlendiren unutulmaz parlak bir sanat festivali olarak da tarihe geçmesi için ellerinden gelen her şeyi yapacaklarını defalarca belirtmişlerdir. (APN)

Gerçek
Sahibi : Ali Kar
Sorumlu Müdür : Hamit Çaylı
Adres : Başmusahip Sokak Tan Apt. 10/11 Cağaloğlu-İstanbul
Dizgi : Kitle Gazetecilik Matbaacılık A.Ş. Baskı : Hürriyet Ofset Tesisleri
12 Mayıs 1980, s. 7

İşkence

Baştarafı s. 8'de

gözaltına alındıkları 16 Nisan gününden beri elektrik cereyanı dahil her türlü insanlık dışı işkence yapıldığı bildirilmektedir.

● Baba Mesut Estik anlatıyor: «10 Nisan günü kendisinde tabanca bulunduğu gerekçesiyle oğlum Recep gözleri bağlanarak Küçükköy Karakolu'na götürüldü. Evdeki aramada benim cebimde ve tabanca bulmuşlar. Beni de gözaltına aldılar. Sıkıyönetim Bayrampaşa Karargâhına götürdüler. Recep'i gözleri bağlı, ayakkabısı çıkarılmış, ayakları şiş vaziyette bana gösterdiler. Aynı durumda İsmet Koç adında bir şahsın bulunduğunu da gördüm. Beni dışarı çıkardılar, içerden dayak ve bağırtı sesleri geliyordu. Daha sonra tuvalete sürüklediler, akşam yemeğinde sağlıklı ve neşeli olan oğlum yürüyemiyecek hale sokulmuştu. Beni 'ifade' demi aldıktan sonra serbest bıraktılar. İki gün sonra oğlumun ihtiyaçlarını karşılamak için gittim. Sigara ve ekmek istedi. Ertesi gün yine gittiğimde başkomser şunları söyledi. «İçerde bulduğu bir naylon çuvalın iplerini sökerek kendini pencere parmaklıklarına asmış, intihar etmiş, başın sağolsun!» Recep stik'le birlikte tutuklanan, aynı işkencelere maruz kalan İsmet Koç da olayın tanığı olduğunu, kendisini daha sonra serbest bıraktıklarını, 8 gün Çapa Hastanesi'nde tedavi gördüğünü açıklıyor.

● Kendisine, Gayrettepe Polis Merkezi'nde tutuklu kaldığı 13 gün süresince işkence yapıldığı haberleri günlük basına da ayrıntılı olarak yansıyan Dr. Dursun Kırbaş, tutuklanma gerekçesini ve işkenceleri şöyle anlatıyor: «28 Mart sabahı evime baskın düzenleyen polis evimde kitapçılarda satılan 500 dolayındaki sol yayından başka birşey bulamadı. Evimde misafir kalmakta olan bir arkadaşla birlikte Gayrettepe'ye götürüldük. Bana yapılacak işkenceleri özetliyecek olursam: Ağzıma silâh dayadılar. Devamlı tokat ve yumruk yedim. Terli iken üstüme soğuk su döktüler. Elektrik verdiler. Dizkapaklarıma ve ayak bileklerime kan çökünceye kadar vurdular. Ayak parmaklarımı ezdiler. Devamlı manevi işkence yaptılar, akrabalarımı tehdit ettiler. Hayatımdan endişe ediyorum.»

● Avukat Semra Taştan, müvekkillerine yapılan işkenceleri şöyle anlatıyor: «Elleri bağlı olarak çuvala kedi ile birlikte konulmuş, öylece dövülmüşler, öbür sanıklara seyrettirmişlerdir. Ayaklarından tavana asılarak uzun süre bekletilmişlerdir. Uyumalarını önlemek için işkenceden inleyen insanların sesleri dinletilmiştir. Kadın sanıklara tecavüze yeltenilmiştir. Anadan doğma soyulup kovalarla ıslandıktan sonra elektrikle işkence yapılmıştır.»

● Yakacık'ta eşleri götürülen kadınlar kocalarının yerlerini ve ne durumda olduklarını bilmediklerini konusunda İstanbul Barosu'na başvurmuşlardır. Gözaltına alınanlardan Fevzi Eryılmaz, Yakacık Belediyesi Meclisi'nde CHP üyesidir.

● Yine çeşitli işkencelere maruz kalan Hasan Şensoy'un annesine polisçe şöyle denmiştir: «Senin oğlunu teslim olsa da, olmasa da vuracağız, hiçbir ihtarda bulunmadan gördüğümüz yerde vuracağız.»

● Yaşar Çark, sıkıyönetim komutanlığına başvurusunda şöyle anlatıyor kendisine yapılanları: «Tekme ve yumruklarla 5-6 polis beni yere yatırdı. Falakaya bağlayıp sopalarla vurdular. Üzerimde hiçbir şey bırakmadan soyduktan sonra çeşitli yerlerimden elektrik verdiler. Bunlar 10 gün boyunca uygulandı. Seni hadım edeceğiz diyorlardı.»

● Macit Günel, Arif Kurtdişoğlu ve daha pekçokları, kendilerine «önceden hazırlanan ifadeleri» imzalamadıkları için günlerce her tür işkencenin uygulandığını sıkıyönetim komutanlığına yaptıkları başvurularda belirtiyorlar.

Binlercesinden birkaçı olan bu işkence örneklerinin bir yandan yurdun çeşitli yerlerinde, kolluk kuvvetlerinin gözetiminde, hükümetin de bilgisi dahilindeki işkencelerde sürdürülmekte olduğu bilinmektedir.

İşkencecilerin amacının ilericileri yıldırmak olduğu, faşist saldırılara karşı kitleleri mücadele edemez duruma düşürmek olduğu açıktır. Ancak bütün bunlar, demokrasi güçlerini haklı mücadelelerinden geriletmiyecektir. Tüm ilericiler, faşist cinayetlerin olduğu gibi, her türlü baskı ve işkencelerin de hesabını sormayı bilecektir. Bu işkencecilerden ve onları koruyanlardan hesap sormak insanlık görevidir. Bu görev yerine getirilecektir.

TSİP

Baştarafı s. 1'de

gesine aykırı olduğunu söyleyen Ali Kar, «Türkiye'de kapatılması gereken bir parti varsa onun demokrasi ve insanlık düşmanı MHP olduğunu sözlerine eklemiştir.

TSİP Merkez Yürütme Kurulu Üyesi Ali Kar'ın konuya ilişkin yazılı açıklaması özetle şöyledir:

«Türkiye Emekçi Partisi Anayasa'nın 57 ci, Siyasi Partiler Kanununun 89 cu maddesini ihlâl iddiasıyla kapatılmıştır. Hatırlanacağı gibi, Türkiye İşçi Partisi de 12 Mart döneminde aynı gerekçelerle kapatılmıştı. Oysa bu maddeler Türkiye'nin taraf olduğu İnsan Hakları Evrensel Bildirgesine, Roma Sözleşmesine ve Helsinki Belgesinin 7-8 ci maddelerine aykırıdır.

Türkiye'de temel özgürlükleri, emekçilerin çıkarlarını ve ulusal demokratik haklarını savunan siyasal bir kuruluşun kapatılması ya da böyle uygulamalara cevaz veren yasaların yürürlükte olması demokratik hukuk ilkeleriyle bağdaşmaz.

Komando kampları kuran, eli silâhlı canileri örgütleyip eyleme sevkeden insanlık ve özgürlük düşmanı faşist parti yasa dışı faaliyetlerini ve ardı arkası gelmeyen terör eylemlerini yasal parti perdesi altında sürdürürken ve yasaları açıkça çiğnerken, demokrasi ve özgürlükü savunan bir sol parti anti-demokratik bir şekilde kapatılmaktadır. MHP'nin faşist terör eylemleriyle yakın ilişkileri sayısız mahkeme dosyaları ve emniyet fezlekeleriyle saptanmıştır ama Cumhuriyet Başsavcılığı bu parti hakkında yıllardır harekete geçmemiştir.

Türkiye'de kapatılacak bir parti varsa, o da hiç kuşkusuz Milliyetçi Hareket Partisidir.»

Yazışleri Müdürümüz

Baştarafı s. 1'de

isteniyor.

Bu baskıların bir parçası olarak, gazetemiz yazışleri müdürü Hamit Çaylı, önceki hafta sonunda, kolluk kuvvetleri tarafından gözaltına alındı. Sıkıyönetim mahkemelerinde ve sivil yargı organlarında bir çok davadan yargılanması devam eden yazışleri müdürümüzün gözaltına alınma nedeni, hafta sonuna kadar öğrenilememişti. Yazışleri müdürümüzün nerede olduğu da kesin olarak bilinmiyordu. Gazetemiz baskıya girerken, Hamit Çaylı, cuma gecesi geç saatlerde serbest bırakılmıştır.

Basına ve dolayısıyla düşünce özgürlüğüne getirilmek istenilen kısıtlamalar, iktidarın demokrasi güçlerine dönük topyekûn saldırılarının ve karanlık planların bir parçasıdır.

Halk muhalefetini sindirmek için, önce susturmak gerektiğine inanan iktidarın hesaplarını boşa çıkarmak için en geniş birliktelikle vereceğimiz mücadeleyle mümkün olacaktır.

ABD üsleri

Baştarafı s. 1'de

Senato grubu ABD üslerini ziyaret etti. Grupda bulunan tabii senatörlerden Suphi Karaman, ziyaretten sonra, «bizim teknik bilgimizin» ABD üslerini «denetlemeye kâfi gelmiyeceğini» açıkladı.

Doğrudur ve bu açıklama yeni bir şey de değildir. Hem şekil bakımından, anlaşma ile belirlenmiş olsa bile, Türkiye'nin atıyacağı komutanlara bu üsleri denetletmezler, hem de üslere atanacak yerli komutanların teknik bilgileri, en ileri uzmanları kullansalar bile, üsleri kontrol altında tutmaya yetmez. ABD bu üsleri Türkiye'nin çıkarları ve hatta varsa itirazları hilâfına, her zaman kullanabilecek.

ABD militarizmine iki yönlü ödün verilmektedir. Amerikancı iktidar sorumsuzluğu çok tehlikeli bir noktaya vardırmıştır. Halkımızın talebi «üslerin denetlenmesi hakkı» değildir. Üslerin sökülüp dağıtılmasıdır. Bu üslere olanak sağlayan Savunma İşbirliği Anlaşması'na izin verilmemeli, yığınların anti-emperyalist duyarlılığı harekete geçirilmelidir.

Barışa Kurulan Tuzaklara Son!

Yusufoğlu

Baştarafı s. 1'de

niz diyen zihniyetin himayesinden cür'et alan canilerin emellerine ulaşamayacakları ve demokrasiyi boğamayacakları konusundaki inancımızı yineler, başsağlığı dileklerimizi sunarım. Partimizin dayanışma duygularıyla.

Yalçın Yusufoğlu
Türkiye Sosyalist Işçi Partisi
Genel Sekreteri»

CHP

Baştarafı s. 1'de

liye kapısında pusu kurarak, bazan da «kolluk kuvveti» kılığında «ihtar atışı» yaparak ilerici avını sürdürüyorlar. Her gün en az on kişi faşistlerin silahlı saldırısına uğruyor.

Faşist saldırganlar iktidarın emrindeki valilerin, emniyet müdürlerinin, ya koruyucu kanatları altındadırlar, ya da onların tutumlarından cür'et almakta, kolaylıklar elde etmektedirler. Artık cinayet tezgâhı olarak işleyen sadece MHP ve yandaşı örgütlenmeler değildir. Buna ek olarak Demirel iktidarının tasarrufları da bu cinayet tezgahının bir parçası haline gelmiştir.

Saldırganların boy hedefi, demokrasi güçleridir. Bu bakımdan hiç bir ayırım yapmamaktadırlar. Türkeş açıktan, Demirel «yarı açıktan» faşist saldırganları savunmakta, bunları «devlete yardımcı kuvvetler» olarak nitelendirmektedirler!

Buna karşılık CHP yönetimin yaptığı nedir? «Sağ sol» edebiyatına ve «itidal» tavsiyesine devam!...

Bir çok CHP il yöneticisi, belediye başkanı ve üyesi öldürüldü. Son bir hafta içinde, CHP'nin Adana ve Kayseri il başkanları öldürüldü. Öldürülenler ise, hiç bir kuşkuya yer vermiyecek kadar açık. MHP ve yandaşı caniler, bunlara kolaylıklar sağlıyan vali ve kolluk güçleri...

CHP sessiz kalmaktadır. «Bana dokunmayan yılan bin yaşasın» demektedir ama yılan kendisine de dokunmaktadır. İşte bu yılanın başı ezilmelidir ve bunun için demokrasi güçlerinin birleşmeleri, faşizme karşı ortak mücadele etmeleri gerekmektedir. CHP'ye oy veren milyonlarca seçmen ve parti taraftarı bunu bilmekte ve istemektedir. Kimi CHP parlamenterlerinin de bunun bilincinde oldukları bilinmektedir. Parti bütünlüğünün büyük çoğunluğunun bu iradesine ve eğilimine rağmen Ecevit ve arkadaşları «işi idare etmeye», başsağlığı telgraflarıyla geçiştirmeye çalıştırmaktadırlar.

Herkes duymuştur. Alman papaz, kademe kademe, komünistlerin, sosyalistlerin, demokratların, ilericilerin, sendikacıların, tarafsızların Naziler tarafından tutuklandıklarını duyduğunda «ben onlardan herhangi birine dahil değilim» dermiş ama, kendisi tutuklandığında da, dışarda derdini anlatacak insanın kalmadığını görmüş...

Bunu Almanya'daki sosyal demokratlar da görmüştür!

CHP yönetimi görmemeye devam ediyor. İl Başkanlarına lâyık oldukları kapsamda sahip çıkmıyor. Onun bu tutumu iktidara cür'et veriyor. İbret vericidir: CHP yönetimi, Kayseri il başkanını öldüren canileri kınadığı (!) için, İçişleri Bakan Vekili tarafından «istismarcı» diye suçlanmış ve kınanmıştır!

CHP il başkanlarına sahip çıkmak zorundadır. Bunun için önce demokrasiye sahip çıkmak zorunda olduğunu kavramalıdır. Bunun da ancak, başta bilimsel sosyalistler olmak üzere, tüm ilerici anti-faşist güçlerle yapacağı işbirlikleriyle mümkün olacağını görmelidir.

Aksi takdirde kendi tabanına bile hesap veremiyecektir!

Tito

Baştarafı s. 1'de

birliğinin temelinde yatan birleştirici tarihi faktörlerle ilgilenmedi. Çünkü, asıl umutsuz oldukları nokta da bu idi.

Tito sadece Yugoslav halklarının değil, anti-faşist savaşın da önemli liderlerinden biri olarak her zaman anılacaktır. Ne ki, ülkesini sosyalizme giden zorlu yollardan geçirmekte kendine düşeni layıkıyla yerine getirmekte yetersiz kalmışlığı, sosyalizmin önündeki maddi ve sınıfsal engellere karşı ödüncü davrandığı gerçeği, Tito'nun değerlendirilmesinde her zaman hesaba katılacaktır.

Tito'yu sosyalizme karşı çıkarmak, onun sosyalist sisteme karşı «kuşkulu» politikalarını övmekten yarar umanlar, her nedense «bloksuzluk hareketine» önderlik etmiş olmasını da kendilerinden yana bir puan olarak niteleme ikiyüzlülüğüne başvuruyorlar. Tito'yu sosyalizme karşı çıkardıklarını sanırken, bloksuzlar hareketinin sosyalizmle olan ve giderek yükselen dayanışma bağlarını ve hedef birlikteliklerini görmüyorlar.

Tito'dan arkaya kalanlar, emperyalizmin ve sosyalizmin düşmanlarının kursaklarını doyuracakları kadar fazla değildir.

Ama tarihten Yugoslavya halklarına kalan miras ve yönelim, sosyalizmden ve barıştan yanadır. Kapitalist kampı sevindirmiyecek, tersine dehşete düşürecek niteliktedir.

Bankerlerle Bankaların savaşı

Baştarafı s. 1'de

Türkiye'nin Uluslararası Para Fonu'na yeni taahhütlerini içeren Niyet Mektubu'nun taslağı Turgut Özal tarafından Washington'a götürülmüş bulunuyor. Diğer sütunlarımızda bu yeni «Niyet Mektubu»nu irdelerken mektubunun «Bankerlerle Bankacıların savaşını» yansıtan bir yönü üzerinde durmak gerekiyor.

Bilindiği gibi Bankaların verebilecekleri faiz oranları Merkez Bankası tarafından düzenleniyor. Bankerler ise piyasadaki para sıkıntısına göre faiz haddini istedikleri ölçülerde tutabiliyorlar. Bu durum bankaların hem ziyana uğramalarına sebep olmakta hem de kredi dağıtımında bankaların kontrolunu zayıflatmaktadır. Bankerlerin yüksek faizler vermesi yüzünden küçük tasarruflar bankalardan bankerlere kaymakta böylece bankaların ucuz maliyetli para kaynağı daralmaktadır. Bankerler elinde toplanan fonlar ise bankaların öngördükleri finansman alanlarının dışındaki alanlara kayabilmektedir. Dolayısıyla bankaların yatırım alanları üzerindeki denetimleri zayıflamakta ve sermaye gruplarının desteklenmesi işlevi yeterince yerine getirilememektedir.

İşte bu yüzden bankacılarla bankerler arasında kamuoyuna yansıyan bir sürtüşme ortaya çıkmaktadır. Bankerlere güven duyulmaması konusunda basına şu sözler yansıtılmıştır: «Bunlardan (bankerlerden) biri dükkânını kapatıp giderse binlerce küçük tasarruf sahibinin hali ne olur?» Elbetteki bankacılar küçük tasarruf sahiplerine ne olacağına pek aldırmazlar. Nasıl olsa bitip tükenecek değiller onlar. Bankacıların derdi yukarıda açıkladığımız derttir. İşte şimdi İMF'ye yazılan niyet mektubuna konulan bir kayıt bankacıları oldukça rahatlatmış durumdadır. Buna göre 1 yıl vadeli mevduata bankalar yüzde 24 faiz verebileceklerdir. Bir yılı aşan vadelere ise istedikleri faizi uygulayabilecekler. Sonuç olarak bankacılarla bankerler arasındaki faiz savaşı piyasadaki para arzına ve çeşitli kesimlerin finansman ihtiyacına göre bir noktada eşitlenecektir. Bu noktada ise şüphesiz bankalar bankerlerden daha güvenilir bulunacakları için tasarruflar banker kontrolundan geçmeksizin doğrudan bankalara akacaktır.

Yeni «Niyet Mektubu»

Baştarafı s. 1'de

ya bırakılacak. Dış piyasada belirlenen değeri ile Merkez Bankası'nın belirlediği resmi değerin birbirine uyması için sürekli bir şekilde «ayarlamalar» yapılacak.

Niyet mektubunda hükümet uyguladığı taban fiyatı politikası konusunda dilinin altındaki baklayı çıkarmış. Bilindiği gibi her taban fiyatı saptanmasında hükümet «ne kadar yüksek ve üreticileri ne kadar kollayan bir fiyat saptaması yaptığını» ilân eder. Oysa İMF'ye verilen mektupta bakın ne deniliyor: «Tarımsal destekleme fiyatlarındaki artış enflasyon oranının altında kalmaktadır» Yani üreticilerin gerçek gelirleri azalmakta, yoksullaşma artmaktadır.

Niyet mektubunda banka faiz hadlerinin serbest bırakılacağı, dış ticaretin daha da «liberalleştirileceği» taahhüt ediliyor.

Bir başka önemli husus da Demirel hükümetinin son ekonomik kararlar arasında yer alan ve ihracatçıların elde ettikleri dövizin yüzde 40'ını yurtdışında bırakıp kendi ihtiyaçları için kullanabilmelerine olanak sağlayan kararın genişletilecek olmasıdır. Niyet mektubunda «Türkiye, döviz gelirlerinin kazananlar tarafından serbestçe kullanılabilmesi yolundaki çabalarını arttıracaktır» deniliyor.

Kredilere tavan uygulamasının da getirileceği niyet mektubunda belirtiliyor. Böylece piyasadaki para sıkıntısının daha da arttırılması yoluyla enflasyonun kontrol altına alınabileceği umuluyor. İktidarın umut ve teslimiyetlerinin emekçi halka yaşamı zindan edeceği ise açık bir gerçek.

İşçi

Baştarafı s. 1'de

çin de ücret artışı 200 lira olarak belirlenmişti. Yine Jakarteks'te imzalanan sözleşme ile yılda 4 maaş ikramiye, 3 ton odun bedeli, 10 bin lira izin harçlığı vb. haklar sağlandı.

Minion Örme ve Örtel işyerlerinden sonra Jakarteks'te de sözleşme imzalanması Tekstil grevlerinin önemli bir başarısıdır. Bu işyerlerinin Tekstil İşverenler Sendikasından ayrılmaları ile, tekelci tekstil patronlarının demagojileri bir kere daha sergilenmiştir. Tekstil İşverenleri Sendikasının üyeleri tarafından dahi haklı bulunmadığı ve sendikanın üye işverenler üzerinde baskı uygulamasının tepki yarattığı bir kere daha ortaya çıkmıştır. Nitekim Tekstil İşverenleri Sendikası'ndan istifa eden Jakarteks işvereni istifa mektubunda, «...tarihli yıldırım telgrafınızla «avans rağıtmamızla suç işlediğimiz» vurgulanarak savunmaya çağrıldığımız tebliğ edildi. Sayın Sendikamızın istekleri doğrutlusunda hareket etmekten başka bir suçu olmayan firmamızın sürekli olarak baskı altında tutulması, adi bir suçlu imişiz gibi iki günde iki yıldırım telgrafla hem hakim, hem savcı olarak bizleri peşin hükümle yargıladığınız inancına varmış bulunuyoruz.

Bütün bu nedenlerle 6.5.1980 gününden geçerli olmak üzere sayın sendikanızdan istifa ettiğimizi üzülerek bildiririz,» denilmektedir.

Paris

Baştarafı s. 4'de

ratların, diğer siyasi partilerin ve toplumsal hareketlerin, bu arada hristiyanların— geniş şekilde birleştirilmesi gerekt'iği düşüncesiyle ortaya çıkacaktır. Barış, ortak bir servettir ve biz, hiçbir önkoşul ileri sürmeden ve uzun hazırlıklar yapmadan, hazır olan herkesle «barış masasına» oturmaya hazırdık ve bugün de hazırız. Bunun yanısıra L. İ. Brejnev'in belirttiği gibi, «sağlam barışa götüren her yolu kabul eder ve isteriz.»

İleride ne yapmak gerektiği, Avrupa'da barış, güvenlik ve işbirliği mücadelesinde hangi yöntemlerin uygulanabileceği konusundaki bu görüşme, Avrupa'daki kardeş partilerin bundan sonraki kollektif eylemleri için son derece zamanlı ve iyi bir temel olabilecektir. İnsanlığın geleceği konusunda çok büyük bir sorumluluk taşıyan biz komünistler, tehlike çanlarının çalması gereken bir anda derin tartışmalara dalmayıp kolları sıvayarak barış için çalışmalıyız, bu çalışmaya savaşa karşı çıkan herkesi çekmeliyiz ve onlara canlı, somut bir işle örnek olmalıyız.»

Gerçek Durum

organ. Her ikisi, koordineli bir çaba içinde olup Türkiye sorununu «çözmeye» çalışmaktadırlar. Türkiye ise, çözümü kolaylaştırmak için, askeri ödünleri Pentagon, ekonomik ödünleri ise İMF adresine postalamaktadır.

NATO savunma dışişleri bakanları toplantısında bütün bunlar bir bütünlük içinde değerlendirilecektir. Türkiye'nin verdiği veya vereceği, askeri ödünlerle ekonomik ödünler arasında «mutabakat» sağlanmasına çalışılacaktır. Biri diğerine göre az geliyorsa, aradaki farkı kapatması ve Batı'yı tümüyle «ikna» etmesi istenecektir. Savunma İşbirliği Anlaşması'nın meclislere sevki ile İMF'ye verilecek yeni «niyet mektubunun» hazırlanması aynı günlere bunun için tekabül etmiştir.

«İttifakın hasta bölgesi» olarak görünen Türkiye, hiç bir zaman bu denli elverişli bir av alanı olmamıştır. Aynı şekilde ABD, hiç bir zaman bu ölçüde Ortadoğu'ya mecbur kalmamıştır. Şimdi iki taraf da hesaplarını açıkça ortaya koyabilmenin rahatlığı içindedirler.

Burada elini çabuk tutması gereken biri varsa, o kuşkusuz Türkiye'dir. Çünkü ABD'nin ivedi askeri hesaplarının yanı sıra, yavaş yavaş olgunlaştırıldığı gelen stratejisi de vardır. Ona göre, Afganistan'ın düşmesinden ve Tito'nun ölümünden sonra, Akdeniz'de ve Ortadoğu'da yeni dengeler oluşturmak zorunlu hale gelmiştir. Bu ise, çerçevesi çok geniş bir sabır gerektiren bir hesaptır.

Halbuki Türkiye, günübirlik hesap yapmaktadır. Yarına göre değil, bugüne göre tutum almaktadır. Bu yanıyla karnı alabildiğine yumuşamıştır.

Türkiye, öncelikle ekonomik «yardıma» muhtaçtır! Batı'dan gelecek rüzgarlara karşı direncini tümden yitirmiştir. Ve kapitalist kampın en gerici kazığına bağlanmıştır. Hesap yapacak, pazarlığa yeni unsurlar katacak gücü yoktur.

O halde yardıma mecburdur! Yani yutmaya ve yutkunmaya mecburdur. Sabık ABD Başkanı Nixon'un Tercüman'da tefrika edilen kitabında pek güzel belirttiği gibi ABD'nin yardımı «havuç» ise «askeri gücü sopa! olmalıdır!» Türkiye hem havucu yutmak, hem de sopaya razı olmak zorundadır. Bu arada, kendi iç sorunlarından arınmak» için de belli bir çaba göstermeli, şark despotizminin günümüzdeki mirasçısı Demirel iktidarının işbaşında olmasından doğan fırsatı sonuna kadar kullanmalıdır!

Bu bakımdan önümüzdeki günlerde parlamentoda görüşülecek olan Savunma İşbirliği Anlaşması'nı iktidarın başına çalmak başlıca görevidir. Türkiye'nin arınması gereken «iç sorunun» halk muhalefeti değil, tekeller ve siyasi gericilik olduğunu kanıtlamak gerek.

ABD ve NATO'nun

Baştarafı s. 1'de

NATO savunma ve dışişleri bakanları toplantısında da bu konunun çözüme bağlanması isteniyor. «NATO'nun güney kanadının güven vermediğini» ve «bu kanatta en zayıf noktanın Türkiye olduğunu» belirten ABD ve NATO yetkilileri, bu konuda Türkiye'ye dayatmalarda bulunacaklarını da zımmen kabulleniyorlar.

Türkiye'nin bölgedeki komşularına karşı su katılmadık bir Amerikancı politikaya sürüklenmesi isteği, ayrıca onun ekonomik sıkıntılarına karşı bir santaj silahı olarak çıkarılıyor. Türkiye'nin IMF'ye vereceği ve olağanüstü ödüncü bir «niyet mektubu» ile birlikte Savunma İşbirliği Anlaşmasını meclislerde onaylanması, daha önce sözü verilen yardımların fiilen verilmesini sağlayabilecektir. Ama bu yardımlardan Türkiyenin ulusal çıkarlarından, halkımızın hayati çıkarlarından ödün verilerek yararlanılmış olacaktır. Buna izin verilmemesi gerekir.

SİA meclislerde görüşülecek. Tüm ilerici parlamenterler, blok olarak bu anlaşmaya karşı çıkmalı ve muhalefetlerini halk muhalefetiyle birleştirmeyi başarmalıdırlar.

Aksi halde Demirel iktidarı bu anlaşmayı onaylatırsa en büyük gerici adımlarından birini daha atmış olacak, Türkiye'yi serüvenlere sürüklemek ve halkımızın ensesinde ateş yakmak için yeni olanaklar elde etmiş olacaktır.

Komünistlerin Çağrısı

Baştarafı s. 4'de

harekete hazırız. Bizler, bu amaca varmak için tüm barış yanlısı güçlerin birleşmesini istiyoruz. Milliyetlerimiz doktrinlerimiz ve yaşam tarzımız ne olursa olsun, bizler, sizler, komünistler, sosyalistler, sosyal demokratlar, hristiyanlar ve diğer dinlerden insanlar diyoru ki:

«BARIŞ BİZİM ORTAK NİMETİMİZDİR.»

Bu toplantıda biraraya gelmiş olan bizler, en geniş ilişkileri ve en geniş diyalogu sağlayacak inisiyatif doğrultusundaki hareketimizi açıklıyoruz. Bizler Helsinki ruhu içinde hareket etmeye ve Madrid toplantısıyla amaçlanan silahların azaltılması için gerekli yolların bulunması yönünde kararlıyız, Avrupa'nın tüm güçleriyle kabul edilebilir tüm şekillerde düşünce alışverişine hazırız.

BÜTÜN ÜLKELERDE VE TÜM AVRUPA'DA BİRLİKTE HAREKET EDELİM.

Birlik olursak, ilerlemenin, mutluluğun ve barışın davası galip gelecektir.

Paris, 29 Nisan 1980.

Gözaltındaki sanıklara öldüresiye işkence uygulanıyor

- İnsanları gözaltına almak için evinde sol kitapların bulunuyor olması MC'nin kolluk kuvvetlerine yetiyor.
- Gözaltına alınanlara işlemedikleri suçları kabul etmeleri için akıl almadık işkenceler uygulanıyor.
- Gözaltına alınanların nerede ve ne durumda oldukları en yakınlarına dahi bildirilmiyor.
- İşkence ile öldürülenler hakkında polis tutanaklarında intihar ettiği ibaresi yer alıyor.
- İstanbul Barosu Başkanı Avukat Orhan APAYDIN, «İŞKENCE OLAYLARI VE ANTİ-DEMOKRATİK BASKILARA KARŞI» tüm toplumu duyarlı davranmaya çağırdı.

İnsan Hakları Evrensel Bildirisi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile benzeri uluslararası yükümlülüklere imza koymuş bulunan, Anayasasında ve ceza kanunlarında «eziyet ve işkence yasağı» açıkça yer alan Türkiye'de kolluk kuvvetlerinin işkence uygulamaları son zamanlarda yeniden olağan hale getirilmeye çalışılıyor.

İşkence haberlerinin günlük basında yer almadığı gün geçmiyorken, son günlerde işkence uygulamalarıyla öldürülenlere ilişkin haberler de çoğaldı. Anti-Demokratik baskılar, insanların uluorta evlerinden toplanıp niçin ve nereye olduğu bilinmeksizin götürülmeleri noktasına varıldı.

Bırakın yasaları, insani hiçbir gerekçeyle açıklanması mümkün olmayan işkence ve zulüm, ancak insanlık dışı faşist rejimlerde görülebilmektedir. Ama gazetelerdeki haberler konusunda ,en yetkilisinden en alt kademesindekine kadar hiçbir sorumlu ve görevlinin ağzını bıçak açmıyor.

Batı demokrasilerinde herkesi hop oturtup hop kaldıracak olan, siyasi suç sanıklarına reva görülen uygulamalar, «hür demokratik parlamenter rejim» yaftasını her ağız açışta kullananların döneminde yaşanıyor.

Faşist cinayet çetelerinin kurşunları gibi, kolluk kuvvetlerinin zulüm uygulamaları da bugün her yurttaşı, bulunduğu herhangi bir yerde ve hiçbir yakınının dahi haberi olmaksızın hedef alacak boyutlara varmıştır. Bu insanlık dışı ve vahim olay karşısında hiçbir sorumlu omuz silkerek, işi her zaman olduğu gibi pişkinliğe vu-

rarak kendini kurtaramaz.

İstanbul Barosu Başkanı Avukat Orhan Apaydın'ın konuya ilişkin tarihi belge niteliğindeki açıklaması ve kanıtlar, işkence suçlularını ele veriyor. Yasalar karşısında bir nebze sorumluluk duyan her yetkili, her yurttaş, işkence ve zulüm uygulamalarının hesabını sormakla yükümlüdür. Uygulamalar, faşist ülkelerde yapılanlardan geri kalmamaktadır.

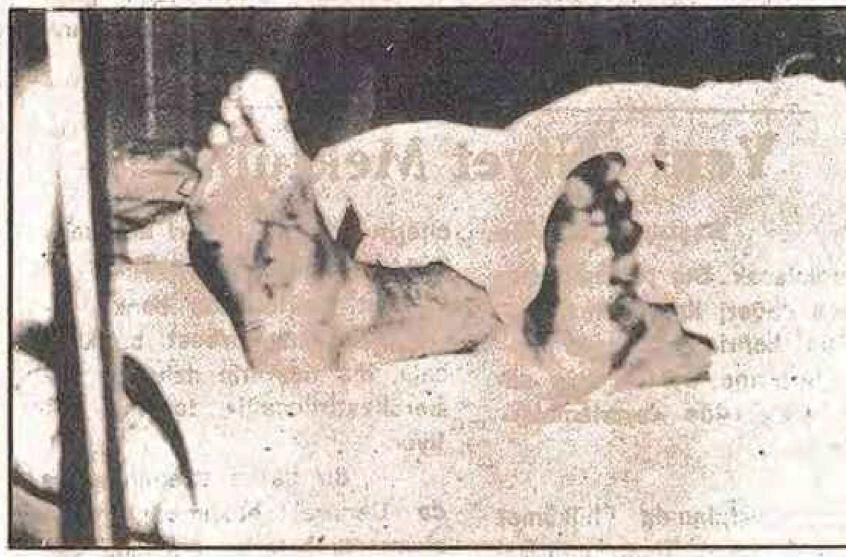
İşte örnekleri...

● ENERJİ-DER Türkiye Elektrik Kurumu Temsilcisi YAŞAR GÜNDOĞDU, 18 Nisan 1980 günü işkencehanelerde yapılan işkence sonucu hayatını yitirdi. Olay günlük basının 20 Nisan günlü sayılarında yer aldı. Ölenin arkadaşları Sadullah Bahadır, Ergül Kıyak, Nuran Çamlı ve ötekilere işkence uygulamalarının sürdürüldüğüne ilişkin ailelerinin kaygıları vardır. Ancak yakınlarına hiçbir bilgi verilmemektedir.

● Kars'ta Oruç Korkmaz işkenceyle öldürülmüştür. Yine bu ilimizde pek çok ilerici ve demokrat gözaltına alınmış olup nerede oldukları bilinmemekte, kendilerine işkence yapıldığına dair haberler alınmaktadır.

● Geçtiğimiz günlerde İstanbul'da evlerinde toplanan Oğuz Tanındı, Mahmut Mengüllüoğlu, Halûk Tan İpekçi, Adnan Sel, Orhan Akbulut, Mehmet Boz, Necmettin Meriç, Battal Söylemez, Mehmet Taş, Ali Fuat Vardar, Baki Göncü, Ali İhsan Başoğlu, Fafet İçöz, Cahit Kaplan, Ziya Karabulut ve onlarla birlikte üç kişiye

Devamı s. 7, sü. 1'de

Sorgulamada işkence gören sanıklardan birinin ayakları...

Gerçek Konuşalım

REMZİ ÇIĞ

Falakalı Sorgu

Son zamanlarda, hak isteyene sopa gösteren devlet anlayışının yeniden hâkim kılınması çabaları yine hızlandırılıyor. Bu doğrultuda yasa değişiklikleri yapılıyor, en temel kişi hak ve özgürlüklerini dahi yok edici yasa tasarılarının yürürlüğe konulmasına çalışılıyor, halkın örgütlenme haklarının sınırlı olmaktan da çıkarılıp tümden yok edilmesi yönünde anayasa değişikliği özlemleri dile dolanıyor, demokrasi düşmanlığı gericiliğin açık tavrı olarak boy gösteriyor.

Demirel, hak talebinde bulunan emekçi kitlelere karşı «burunlarını sürteceğiz» diyerek resmen ilericilere sadist baskılar uygulanacağını, «hür demokratik rejim» anlayışının zulüm hürriyeti olduğunu açıkça beyan ediyor.

Elbette, imam-cemaat örneği, Demirel hükümetinin kolluk kuvvetleri üzerine farz olanı hakkıyla yerine getiriyor.

Kitlesel gözaltına almaların vahim boyutlara, günlük hayatın olağan parçası haline gelme boyutuna vardığını İstanbul Barosu Başkanı söylüyor; hukuk kavramının olduğu yerde o kavramın bir parçası olan savunma hakkını hayata geçirmeyi meslek edinmiş avukatların tespit ve kaygılarını haykırıyor: «İşkence sorgulamaların ayrılmaz bir parçası oldu.» Faşist ülkelerde görülen cinsten bir zulüm örneği, adeta meşrulaşıyor, anlamında bir tespittir bu.

Aslında bu gerçeği ülkemizde bilmeyen toplum kesimi yok gibi. Hesap adamı Demirel'in, ekonomik hayatta olduğu kadar, siyasi ve hukuki yönden de pusulayı şaşırdığından kimsenin kuşkusu yok! Faşist işbirlikçi hükümetin özgürlükleri tırpanlama, bu arada özgürlükler için mücadelede kararlılığını gösteren emekçileri de tırpanlama hevesleri Türkiye'de yaşayan her insanın malûmu! Ve özgürlükleri, demokrasiyi savunanları, bu suçu işlediği için falakalı sorguya çekme uygulaması faşistler ve işbirlikçileri açısından son derece olağandır, onların insanlık düşmanı niyetlerinin, faşizm heveslerinin sonucudur.

Olağan olmayan şey, azğını her açışta «özgürlükçü demokrasi» diye söze başlayan Ecevit ve partisinin, özgürlükleri, en temel hakları savunmada bile kararlı olmayışıdır. İşkenceler, demokrasi güçlerini yıldırmayacaktır. Ama demokrasi havariliğini kimseye bırakmayanların, yasadışı uygulamalara karşı etkin karşı çıkış için falakalı sorguya kendilerinin çekilmesini mi bekledikleri, emekçilerin âcilen cevap bekledikleri bir sorudur.

Faşist cinayetler, CHP'nin il başkanlığı kapılarından içeri dalmıştır. Yakında işkenceler de yakasına sarılacak ve elektriğe çekecektir.

İşkencenin insanlık dışı bir sorgulama yöntemi olduğu kanısında uzun uzadıya politik demeçlerin anlamı kalmamıştır. Anlamlı olan, insanı falakaya çeken ellerin tez ortaya çıkarılması, onları yönetenlerin teşhir edilmesi, insanlık onurunun çiğnenmesine karşı olan herkesin duyarlığının bilinçli bir mücadeleye kazanılmasıdır.

Demokrasi güçleri, faşist tırmanışın bir parçası olan falakalı sorguya karşı olanca kararlılığını ve aktivitesini göstermeli, konuyu burjuva partilerinin sağırlar diyaloğu haline getirme çabalarına izin vermemelidir.

Orhan Apaydın: «Bütün toplumu duyarlı olmaya çağırıyoruz»

«Anti-demokratik baskılar ve gözaltına alınan kişilere uygulanan işkence olayları son günlerde kaygı verici boyutlara ulaşmıştır. İnsan hak ve özgürlüklerini savunma ve hukuk devleti ilkesinin işlerliğini sağlama görevini üstlenen avukatlık mesleğinin bu mesleğin yasal örgütleri baroların anti-demokratik baskılarla işkence olayları karşısında suskun kalması olanaksızdır.

Gözaltı uygulamaları, işkence olayları ve tutukevlerindeki koşullar Anayasamızın ikinci maddesinde belirtilen Cumhuriyetin nitelikleriyle, hukuk devleti ilkesiyle ve uluslararası yükümlülüklerle bağdaşmamaktadır.

«Kimin, ne zaman, nereye götürüleceği idarenin insafına terkedilmiştir. Kitlesel gözaltı hayatımızın bir parçası olmuştur.

Gözaltındaki insanların sayısı binleri aşmaktadır. Gözaltına alınanlar için yakınlarına haber bile verilmiyor. Çok sayıda anne, baba, eş ve kardeş ıstırap içinde kıvranıyor. Anayasamız, «yakalananların hemen yakınlarına bildirilmesini» öngörür. Hukuk devletinin en temel ilkeleri çiğneniyor.

«Bazı bulgu ve açıklamalar, gözaltı uygulamasının işkence üzerine kurulduğunu gösteriyor. Anlatımlara göre, sanıklar çırçıplak soyuluyor, taş zemine yatırılıp üzerine su sıkılıyor, sonra cinsel organlarına, çenelerine yahut kulak memelerine elektrik veriliyor. Çoğunun vücutlarında sigara söndürülüyor. Bazılarının makatlarına cop sokuluyor. Bu işkenceler, sanık önceden «hazırlanmış bir ifadeyi» imzalayana kadar sürdürülüyor. İmzalamaya yanaşmayanların ağzına silâh namlusu dayanıyor, kimisi tavana asılmakla, kimisi pencereden atılmakla korkutulup «suçu» kabule zorlanıyor.

«Bütün bir toplumu duyarlı olmaya çağırıyoruz. Bir doktor gazetecilerin önünde «bana 15 gün işkence yaptılar» diye haykırmışsa, bütün kafalar ve vicdanlar bu dehşeti yaşar. İşte bizi, toplum olarak bu dehşeti yıkmak zorundayız. Yanıl, yalanlamak yerine inandırmak durumundayız. İnandırmak için de işkenceyi önleyecek koşulları yaratmalıyız.

«Yasal olarak, siyasal içerikli tüm suçlarda sorgulamayı yalnız savcıların yapması gerekir. Siyasal nitelikte tüm suçların sanıkları kolluk gücüne değil, doğrudan doğruya savcıya emanet edilmelidir.

«Sanıklar müdafileri ile her zaman görüşebilmelidir. Gerçekten, müdafilerin yalnız mahkemelerde görev yapabileceği yolunda bir kural yoktur. Sanığın her türlü güvenceye kavuştuğu mahkeme önünde avukata yetkiler tanıyıp hiçbir güvencenin bulunmadığı kollukta bu yetkileri kaldırmak, savunmak hakkını boğar, kullanılmaz duruma sokar. Çünkü, suçlamanın başladığı anda savunmanın başlaması ve sanığa tüm savunma olanaklarının sağlanması, savunma hakkının kaçınılmaz gereğidir. Nitekim, başta ABD olmak üzere, birçok ülkede uygulama bu yöndedir.

Ve bizim yasalarımız gözaltındaki sanığın avukatıyla görüşmesini yasaklamış değildir. Tam tersi, avukatlık yasasının ikinci maddesi sanığa ve avukatına açıkça bu hakkı vermektedir.

«BÜTÜN SAVCILARI VE ADLÎ MÜŞAVİRLİKLERİ KUŞKULARI DAĞITMAYA ÇAĞIRIYORUZ. GÖZALTI SORGUSU YÜRÜTMEYE BAĞLI KİŞİLERE BIRAKILMALIDIR. AVUKATIN GÖZALTINDAKİ SANIKLA GÖRÜŞMESİ SAĞLANMALIDIR. VE BUNLAR YAPILMADIKÇA, TÜM YARGIÇLAR GÖZALTINDA ALINMIŞ İFADELERİ GEÇERSİZ SAYMALIDIR.»

Metalürji işçilerinin MESS patronlarına karşı mücadelesi güçleniyor

- DKB ve İKD ile birlikte TİP kadın seksiyonunun İzmir'deki grev yerlerine düzenledikleri dayanışma ziyaretleri işçilerce sevinçle karşılandı.
- İşçiler, demokrasi güçlerinin sağladığı destek ve dayanışmanın kendilerini güçlerine güç kattığını, grevlerden er geç yeni kazanımlarla çıkacaklarını belirtiyorlar.
- İşçiler, demokratik kadın örgütlerine emekçi kadınların ve işçi eşlerinin bilinçlendirilmesinde önemli görevler düştüğünü anlattılar.

MESS patronlarına karşı metalürji işçilerinin yürütmekte olduğu emek ve onur mücadelesi yurt düzeyinde yaygınlaşarak ve güçlenerek sürüyor. İşçiler, demokrasi güçlerinin dayanışma ziyaretlerini son derece olumlu karşılıyor ve güç kazandıklarını belirtiyorlar.

İzmir'de greve çıkan metalürji işyerlerine geçtiğimiz günlerde Demokratik Kadın Birliği, İlerici Kadınlar Derneği temsilcileriyle Türkiye İşçi Partisi Kadın Seksiyonu temsilcilerinin ortaklaşa düzenledikleri ziyaretler de işçilerin sempatisini kazandı. İşçiler, ilerici kadın örgütleri temsilcilerine sorunlarını anlattılar ve sürekli dayanışmada bulunmalarını istediler.

Aşağıda, DKB temsilcilerinin grevci işçilerle ziyaretler sırasındaki izlenimlerini ve konuşmalarını sunuyoruz:

● EGE ENDÜSTRİ İŞÇİLERİ DEMOKRASİ GÜÇLERİNİN ETKİN DAYANIŞMASINDAN GÜÇ KAZANDIKLARINI BELİRTİYOR.

«Burası 200 işçi, 40 çırak çalışan bir iş yeridir. Önceden NİS adlı bir sarı sendika vardı. Maden-İş, sonradan yapılan oylamada temsilciliği aldı. Döküm kalıplarının nasıl değerlendirildiğini sonran temsilcimiz işten atıldı. Bunun yanında 30 işçi de işten atılma kararıyle karşı karşıya kaldı. Bunun üzerine grev kararı aldık. Zaten yaşam koşullarının güçlenmesi karşısında bir grev tasarımız vardı. Son durum, bu eylemin somutlaşmasını hızlandırdı. 10 marttan beri grevdeyiz.

Açlığa karşı, satınalma gücümüzü çoğaltmak için greve gittik, ideolojik olduğu söylentileri yayıldı. Bunalımın yükünü bize çektirmeğe çalışıyorlar. Patronların saldırıları sürüyor.

Grevin 34. günü Demokrasi güçleriyle dayanışmamız daha somut nitelik kazandı. RUBA fabrikası işçileri ilk günden bu yana her gün geliyorlar. Öğle yemeklerini de beraber getiriyorlar. RUBA kardeş fabrikadır bizim için.

Ancak kadınlarımızın olumlu desteğini pek sağlayamıyoruz. Pazar günü işçi arkadaşlar eşlerini de getireceklerdi. Ama katılım pek fazla olmadı. Kadın örgütlerimiz bu konuya eğilmelidirler.»

EGE ENDÜSTRİ işçileri, işçi sınıfının 1 Mayıs mücadelesinin engellenemiyeceğini vurguladılar.

Kadın örgütleri temsilcileri grevin 35. gününde ELBA işçileriyle bir arada.

● ŞENKAYA İŞÇİLERİ MESS'E KARŞI MÜCADELEDE, DEMOKRAT KADINLARIN DESTEĞİNİ SEVİNÇLE KARŞILADI

DKB, İKD ve TİP kadın seksiyonu, İzmir'de grevde olan işyerlerine giderek güçbirliğini ve dayanışmayı somutlaştırdı. Genel olarak dostluk ve dayanışma havası içinde geçen ziyaretlerde kadın örgütlerinin yönelttiği soruları ŞENKAYA işçileri şöyle yanıtladılar:

Greve gidiş nedenleriniz nelerdir?

1 Eylül 1979 tarihinde MESS'e bağlı sendikalardaki toplu sözleşme görüşmeleri uyuşmazlıkla sonuçlandı. Patronlar bizim son derece haklı ve insanca olan tüm isteklerimizi geri çevirdiler. İş güvenliğimizin sağlanması ve işsağlığına uygun işkoşulları, bunun yanısıra hayat pahalılığına ve yeni zamlara uyum sağlayabilmek için yeni ekonomik düzenlemeler istedik. Bu, işverenin çıkarları ile çelişti, doğal olarak. Bizim isteklerimizi geri çevirirken açıkça «Sizi açlığa terkediyoruz; çocuklarınız et süt bulamasın, bizim kârımız daha çok artsın» diyorlardı.

Şu an ücret olarak ortalama 3500-4000 lira alıyoruz. İsteklerimizi elde etsek bile Günaydın Gazetesi'nin verdiği 12.500 liralık aylık geçim standardına erişemeyeceğiz. Böylesi hayati, zorunlu istekler için yaptığımız grev bile ideolojik sayılıyor. Bunun neresi ideolojik? Gerektiği zaman ideolojik mücadele de vereceğiz. Bundan çekinmiyoruz. Ama MESS'e karşı mücadelemizin asıl niteliği ideolojik değil-

MESS'i dize getirene dek direneceğiz. İşin ucunda ölüm de olsa sonuna kadar direneceğiz. Bu gün grevimiz 34. gününde. Gerekirse 340 gün, 340 hafta sürecek.

Demokratik örgütler ve diğer fabrikalardaki işçilerle ilişki ve dayanışma içinde misiniz?

Dayanışma bizi çok sevindiriyor. Grevdeki yaşamımız, fabrikadakinden çok daha iyi. Üç öğün yemek yiyebiliyoruz. Doktorlar, hemşireler, işçiler bizi hiç yalnız bırakmıyorlar.

Demokratik kadın hareketinden mücadeleniz için neler bekliyorsunuz?

Kadınlardan laf değil iş bekliyoruz. Yayın organlarınızda dergilerinizde mücadelemize yer verin, haklılığımızı kitlelere duyurun. Burjuvazinin yaptığı anti-propagandayı çürütmeniz, gerçekleri duyurmanız gerekir. Bilinç yetersizliği nedeniyle greve karşı olan, grevci kocalarını olumsuz yönde etkilemeye çalışan kadınlarımıza da doğruyu göstermek sizin göreviniz olmalıdır.

OTOMAK işçileri, kadın örgütlerinin ortak ziyaretini olumlu karşıladılar

● OTOMAK İŞÇİLERİ GREVLERİN YENİ KAZANIMLARLA SONUÇLANACAĞINA İNANIYORLAR

Greve gidiş nedenleriniz nelerdi?

MESS'in genelde işçi sınıfına karşı tutumunu tümümüz biliyoruz. Buna karşı savaşmak için grev yaptık.

Demokratik örgütler ve diğer fabrikalardaki işçilerle ilişki ve dayanışma içinde misiniz?

Şenkaya'dan, Elba'dan işçi arkadaşlar geliyorlar. Altındağ Belediyesi de ziyaretimize geliyor. Diğer güçlerle de dayanışmamız sürüyor. Bu grevlerin süregitmesi işçiler arasında birliği pekiştirecek ve yeni kazanımlar sağlayacaktır. Sınıf bilinci olmayan arkadaşlar grevde bilinçleniyor. Nöbet tutuyor, çalışıyorlar. Sendikaya gelmeye üşenen arkadaşlar bile şimdi yedide nöbete geliyorlar.

Kadınlardan beklediklerimiz nelerdir?

Eşlerimiz mücadelemize destek olarak görevlerini yerine getiriyorlar, beklentilerimizi yanıtlamış oluyorlar.

kıssadan hisse!.. H.ELŞAN

